Za želvami v Indonésii
Hana Svobodová

Nečekaní žabí zabijáci
Daniel Koleška

Úvod do teraristiky 38
Ivan Vergner

Sprievodca rodom *Theraphosa*
Fabián Polakovič

ZDARMA

TERA magazín

ISSN 1805-870

Elektronický časopis o teraristice

www.teramagazin.cz

▪ HADI ▪ JEŠTĚŘI ▪ OBOJŽIVELNÍCI ▪

▪ NEČEKANÍ ŽABÍ ZABIJÁCI ▪ ZA ŽELVAMI V INDONÉSII ▪ SPRIEVODCA RODOM *THERAPHOSA* ▪ ÚVOD DO TERARISTIKY (38) ▪ HISTORIE TERARISTIKY A HERPETOLOGIE V ČESKÉ REPUBLICE – ČÁST 6. ▪ LÉČBA ZRANĚNÍ U ŽELVY POMOCÍ MEDU

4/2015

Setkání přátel přírody

ŽIVÁ EXOTIKA

prodej a výměna
exotických zvířat a rostlin

www.zivaexotika.cz

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Tomáš Caska - *Nhandu chromatus*

Obsah

Obojživelníci
Nečekaní žabí zabijáci 4

Ochrana
Za želvami v Indonésii 5

Bezobratlí
Sprievodca rodom *Theraphosa* 10

Želvy
Suchozemské želvy - nejčastější problémy II. 19

Chov
Vyhlášení fotosoutěže 20

Chov
Úvod do teraristiky (38.) 27

Chov
Historie teraristiky a herpetologie v České republice – část 6. 30

Želvy
Léčba zranění u želvy pomocí medu 34

Cestopis
Exkurse Krupinská planina a Poiplie 38

Slovo úvodem

Vážení čtenáři,

velice se omlouváme za notné protažení vydání tohoto zbrusu nového čísla TERAmagazínu. Všichni v redakci jsme toužili po útěku z ukrutnými vedry sužovaných Čech kamsi do překvapivě chladnějšího středomoří či alespoň do chladnějších oblastí naší republiky, a tak díky dovoleným a následným povinnostem v těch „důležitějších“ zaměstnáních, která nám vydělávají na kýženou skývu chleba, jsme dotvořili aktuální vydání až v nedávných nočních hodinách. Doufáme, že mezi peprnými výrazy na naši adresu najdete kousek pochopení a nebudete nám mít odklad tohoto čísla tolik za zlé.

Chtěl bych vypíchnout jednu událost, kterou je ukončení premiérového ročníku naší fotosoutěže. Zájem byl ze strany čtenářů nad naše očekávání, za což bychom chtěli všem zúčastněným poděkovat. Celkem se sešlo 262 snímků s neuvěřitelným počtem 17 tisíc zobrazení v galerii. Celá soutěž by měla vyvrcholit výstavou na Živé Exotice v Holešovicích. Velký dík patří i porotcům soutěže, jmenovitě Tomášovi Caskovi, Martinovi Hejzlarovi a Silvestrovi Szabó, kteří se nelehké funkce ujali s velkým nadhledem a odpovědností. Poděkovat bych chtěl též Petrovi Bambouskovi, kterého považuji za jednoho z nejlepších fotografů divoké přírody u nás. Velice mne těší, že projekt, který si neklade velké ambice, Petr svým vedením poroty podpořil a mohl tak zavzpomínat na své fotografické začátky, které byly spjaty právě s teraristikou. Další informace najdete uvnitř tohoto vydání TERAmagazínu.

Děkujeme za podporu a přejeme příjemné počtení!

Za redakci TERAmagazínu,

Dan Koleška

Redakční rada: Aleš Kozubík – ales.kozubik@teramagazin.cz, Daniel Koleška – daniel.koleska@teramagazin.cz
Monika Balcárková – monika.balcarkova@teramagazin.cz

Autoři článků v tomto čísle: Daniel Koleška, Hana Svobodová, Fabián Polakovič, Monika Balcárková, Ivan Vergner, Aleš Kerner, Jaroslav Forejt

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Nečekaní žabí zabijáci

Albino Bandit

Text a foto: Daniel Koleška

6. srpna vyšla v časopise Current Biology velice zajímavá zpráva o objevu schopnosti, která doposud nebyla u žádných obojživelníků popsána. Konkrétně jde o dva druhy žab z Brazílie - *Corythomantis greeningi* a *Aparasphenodon brunoi*. Tým Carlose Jareda totiž objevil u těchto druhů vlastnost, kdy nepoužívají svůj jed k obraně pouze prostřednictvím kožní sekrece (angl. poison) jako např. doposud nejjedovatější druh, za který byla považována pralesnička strašná (*Phyllobates terribilis*), ale dokážou ho aktivně vpravit do těla oběti (angl. venom) kostěnými výrůstky, které jim vyrůstají z horní čelisti. K tomu navíc tito obojživelníci disponují jedem pětadvacetkrát silnějším (v případě *A. brunoi*), než je ten, který používají hadi křovináři (rod Bothrops). Jak je patrné z obrázku, *C. greeningi* má lépe vyvinuté kostěné výrůstky dopravující jed do těla oběti. *A. brunoi* má sice výrůstky menší, zato však používá silnější jed. Je tedy zřejmé, že je ve světě obojživelníků stále co objevovat a tato nádherná zvířata nás pořád dokážou překvapit.

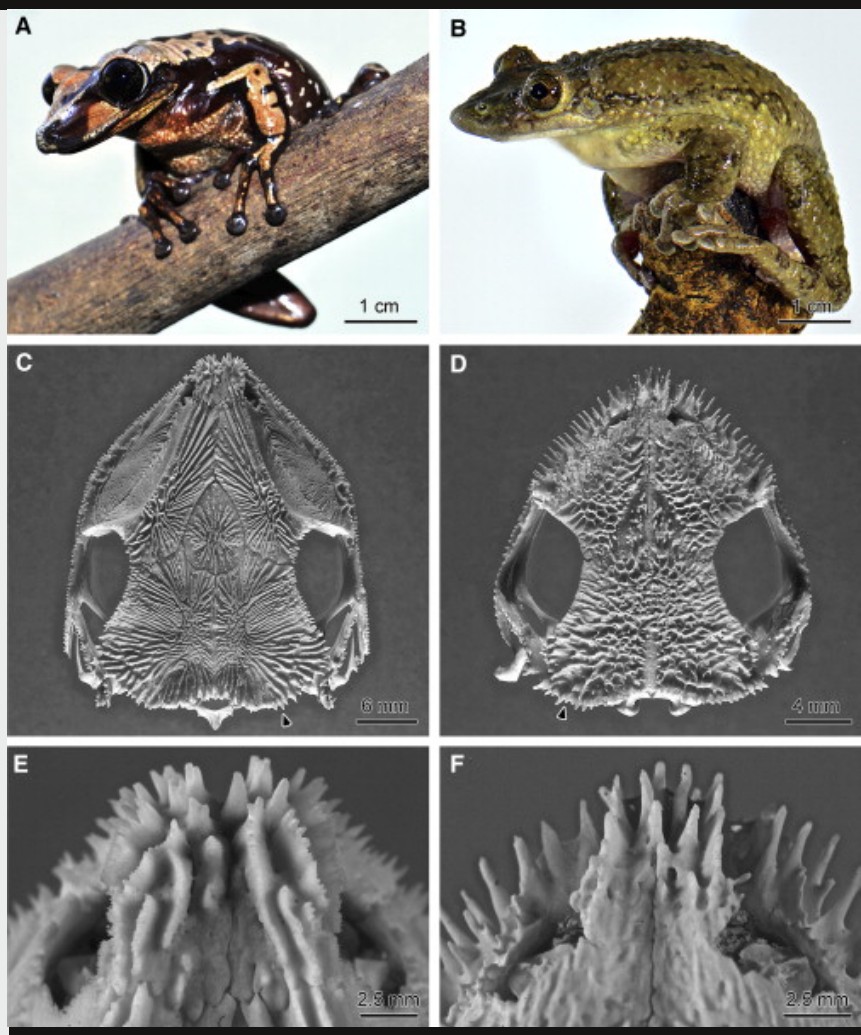

Obr. – Rosnička Brunova – *Aparasphenodon brunoi* (A) a rosnička Greeningova – *Corythomantis greeningi* (B). Snímky vypreparovaných lebek rosničky Brunovy (C) a rosničky Greeningovy (D) – jsou zde nápadné jehlovité útvary v týlní oblasti lebky (šipky). Při větším zvětšení jsou patrné ostré kostěné útvary na přední hraně čelisti rosničky Brunovy (E) a rosničky Greeningovy (F). (foto: Carlos Jared)

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Za želvami v Indonésii

Text a foto: Hana Svobodová

Velkou radost mám z toho, že během května a června se na ostrovech už ani jednou neukázali zloději želvích vajec. Zřejmě je neúspěch v dubnu už doopravdy odradil. Doufám v to a věřím, že už od nich máme pokoj. Držte nám palce! Nejlepší odměnou za naši práci je nám teď pozorování, jak se z písku klubou malé želvičky. Bilang – bilangan a zvláště okolí našeho domku, kam ochranáři přemísťovali ohrožené snůšky, teď vypadá jako minové pole, všude hluboké díry po vylíhlých snůškách a večer se ostrov hemží mláďaty, je to krásný pocit! Také mě těší, že kromě zahraničních dobrovolníků nám začínají nezištně pomáhat i místní. Jerry, který na ostrovech dřív pracoval a skončil před 3 lety, měl teď dovolenou v nové práci a strávil ji právě prací na našem projektu na ochranu mořských želv. Další dobrá zpráva je, že jsme sehnali peníze a koupili lednici na Bilang-bilangan. Ochranáři tu od února bydleli bez lednice – ano 4 měsíce při teplotách 35°C a víc bez lednice. Zelenina, ani chycené ryby nevydržely dlouho. Teď jsou ale kluci nadšení, že konečně lednici mají, tak je to paráda a já jsem ráda, že jsme mohli trochu zlepšit životní standard na ostrovech. Jednu špatnou zprávu z ostrovů bohužel i v květnu mám. 10.5 slyšeli kluci výbuchy. Opět tu někdo lovil ryby dynamitem. Pachatele se sice podařilo chytit (se 4

Dobrovolník Jerry jede na ostrovy.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Mládě karety obrovské.

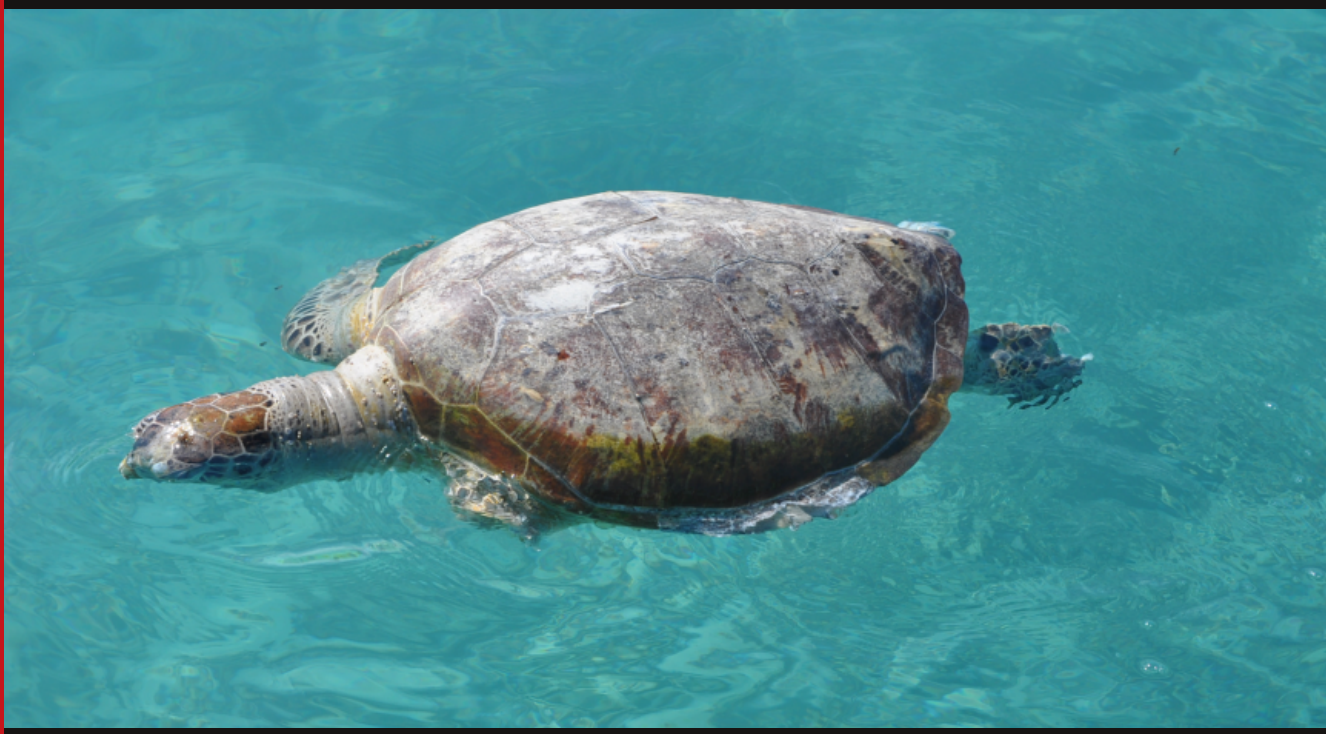

Uhynulá kareta je výsledkem lovu ryb dynamitem.

tunami ryb zprohýbaných a naprosto evidentně ulovených touto nezákonnou metodou), ale pro nedostatek důkazů ho ani nezatkli. Nevím, v Indonésii asi nepřímé důkazy nestačí, musíte hříšníka chytit v okamžiku, kdy hází dynamit do moře a mít to natočené na video. Lovit ryby dynamitem je zakázané už desítky let, ale bomby ohlušují dál a bohužel nezabíjejí jen ryby, o které rybáři stojí, ale i želvy, delfíny a vůbec vše, co v okolí je. A to se stalo i tentokrát, pár dní po zvuku bomb k Bilang-bilanganu doplula mrtvá mladá kareta obrovská. Zákony na ochranu přírody v Indonésii jsou, bohužel je ale nikdo nedodržuje a policie jejich dodržování nijak nevymáhá. Když nařízení z vrchu nepomáhají, náprava musí přijít odjinud - se změnou myšlení místních lidí to bude trvat velmi dlouho, ale je potřeba se o to snažit, protože to je zřejmě jediná šance pro místní přírodu. Jednou z takových našich snah v oblasti Berau na západním Borneu bylo i představení našeho projektu v rádiu MBS 22. 5. 2015. Společně s Kennym jsme povídali o tom, že v Indonésii je 6 ze 7 světových druhů mořských želv, že Berau je 8. největší líhniště karet obrovských na světě, že je to dar, který by bylo dobré zachovat pro další generace a ne zde želvy vyhubit. Zmínili jsme, že chráníme ostrovy Bilang-

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Mrtvá želva kvůli lovu dynamitem.

Přednáška v ZŠ Janovice.

bilangan a Matahu, že se věnujeme vzdělávání a učíme zájemce vyrábět suvenýry z kokosu na místo z želvích krunýřů. Dvouhodinový pořad prý slyšelo víc než tisíc lidí, snad je to přimělo k zamyšlení a výzvu, aby počínaje od Světového dne želv (23. 5. 2015) přestali jíst želví vejce a nekupovali suvenýry z želvoviny, vezmou vážně.

29. května přijela do Indonésie Dr. Hiltrud Cordes z mezinárodní organizace Turtle Foundation, která náš projekt sponzoruje. Chtěla vidět práci na vlastní oči a jednat o managementu i strategiích do budoucna. Na tuhle návštěvu jsme se dlouho připravovali a já mám velkou radost, že jednání naší indonéské neziskové organizace Konservasi Biota Laut Berau s Dr. Hiltrud Cordes dopadlo dobře. Hilli strávila týden na ostrovech a týden ve městě běháním po úřadech místní indonéské vlády. Zhodnotila, že kluci na ostrovech se opravdu snaží, že dělají svou práci, jak nejlépe mohou a mají i nápady, co a jak ještě posunout k lepšímu. S úřady jde domluva o poznání pomaleji, ale i tak byla Hiltrud úspěšná. Na místním úřadě Ministerstva moří a rybářství poznala paní Yundu, s kterou běžně jednáme, a bylo to, myslím, příjemné a úspěšné

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Přednáška v ZŠ Janovice

setkání, ze kterého by měla vzejít smlouva, že ochranu ostrovů Bilang-bilangan a Mataha bude mít na starosti pouze naše organizace. To by nám zajistilo klid a pohodu a možná by to i pomohlo získat loď, kterou tak nutně potřebujeme.

Jakoby události chtěly upozornit na to, že loď opravdu potřebujeme, stala se v červnu strašná věc. Ostrovy, které chráníme, jsou zhruba 60km od pobřeží velkého ostrova Borneo. V létě je v oblasti obvykle sezona velkých vln a bouří, výjimka není ani letos. Dřevěná loď, kterou si každý týden najímáme, aby na ostrovy odvezla zásoby jídla, přivezla či odvezla lidi je veliká (20m) a u jednoho z ostrovů se jí nepodařilo ve vlnách zakotvit, vysadila tak všechny zásoby na ostrově Bilang-bilangan. Najatá loď odjela a ochranáři se snažili na Matahu každý den doplout s malou ani ne 2m dlouhou pramičkou s malým motorem, na kterou se v květnu sami složili, aby měli na ostrovech alespoň něco v případě nebezpečí. S takovouhle lodičkou by možná bylo hezké sjet Vltavu, ale velké vlny s ní překonat nešly. Kluci to zkoušeli každý den, ale nepodařilo se jim se na Matahu se zásobami jídla dostat. To znamená, že poslední zásoby jídla na ostrov byly dodány 17.6 a až teď 12.7 jsem při psaní rubriky dostala zprávu, že Berly, šéf naší organizace, se se zásobami dostal na Matahu i s jídlem. Musel se kvůli sms vrátit znovu na půl cesty k pevnině, aby měl signál na telefon a mohl mě uklidnit. Kluci jsou šikovní, zvládli to, lovili ryby, sbírali škeble, hlady, věřím, neumřeli, ale je to děsivá situace, která je způsobená jen a pouze tím, že nemáme vlastní motorovou loď. Osobně bych se nedivila, kdyby kluci řekli, že už pro nás pracovat nechtějí, tohle nejsou bezpečné pracovní podmínky ani náhodou. Loď, kterou chceme koupit, asi 5m dlouhá a s 2 motory, překoná i velké vlny a může zakotvit i v nepříznivých podmínkách, stojí i s motory na přepočet v Indonésii 280 000Kč. Něco přes 30 000Kč už nasbíráno máme, ale ještě hodně je potřeba. Pokud byste chtěli na koupi lodě pro program na ochranu mořských želv v Berau přispět, prosím, pošlete jakoukoli částku přímo na můj účet 213851685/0300 s heslem „loď pro želvy“. Každá částka pomůže, i kdyby se jednalo jen o 50Kč a já slibuji, že všechny peníze použijeme na daný účel.

Naopak dobrá zpráva z Bornea v červnu byla, že se Berly setkal s Lorenem, reportérem Lonely planet. Prý to bylo příjemné popovídání, tak se snad v anglické verzi Lonely planet o naší práci na Borneu něco objeví. A třeba se mi časem povede i zmínka v česky psaných průvodcích po Indonésii. Pokud byste někdo měl kontakty na nakladatele, kteří v ČR průvodce překládají a tvoří, budu moc ráda, za informace a pomoc.

V České Republice se toho vůbec za poslední dva měsíce stalo spoustu dobrého. Velice si vážím toho, že se tolik lidí rozhodlo na problém želv během května a června upozornit i v Čechách. Zvyšování informovanosti mezi veřejností má vliv, doufám, že když lidé budou vědět, že želvy jsou na pokraji vyhynutí, nebudou mít chuť na dovolené ochutnat jejich vejce ani nosit na ruce šperk z jejich krunýře.

Ráda bych moc a moc poděkovala dobrovolnici

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Alexandře Zdeňkové, kterou jsem Vám představila v minulém vydání Teramagazínu a která se hned po návratu z Indonésie vrhla do informování lidí o projektu. 14. 5. 2015 povídala o želvách a svých zážitcích na ZŠ v Žatci. Žáci z této základní školy do Indonésie poslali plyšové želvy pro děti z místních školek a teď byli rádi, když viděli, že jejich pomoc měla smysl. O návštěvě Saši ve škole si můžete přečíst v Žateckém deníku http://zatecky.denik.cz/zpravy_region/zatec_zelvicky_2015_0519.html. Do žatecké školy jsem se i já osobně podívala v červnu. A o želvách, jejich ohroženích a o tom, jak každý z nás může ohroženým plazům pomoci, jsem si v červnu povídala i s žáky družiny ZŠ Malý Újezd. Obě školy uvažují, že na naše setkání naváží v září vlastním projektem o želvách. Další milá akce a velká pomoc pro želvy proběhla na základní škole v Janovicích. Místní žáci v čele s ekotýmem a žákovskou radou tu připravili Den pro rodinu (15.5), v rámci něhož proběhla ve škole vernisáž výstavy o mořských želvách. Žáci provázeli návštěvníky výstavou a prodávali své výrobky, aby vybranými penězi přispěli na náš projekt na ochranu mořských želv. Moje obrovské poděkování patří i ZŠ Integrál z Prahy 2. Zdejší šesťáci byli velmi úspěšní ve sběru. Získali za něj 2000Kč a tuhle významnou částku si nenechali pro sebe, nešli na pohár či jinou dobrotu, jak by si to jistě na konci školního roku zasloužili, ale svůj výdělek věnovali našemu projektu na ochranu mořských želv. Pomoci škol si moc vážím a jsem na žáky, učitele i vedení škol moc hrdá. Přidejte se a pomozte i vy!

Minule jsem se v rubrice zmiňovala, že 23. května je Světový den želv. Velkolepé oslavy proběhly v ZOO Ústí nad Labem a krásný byl i 30.5 Den dětí v ZOO Liberec, žáci ze ZŠ Liberec Na Výběžku tu ve spolupráci s CCBC (Czech Coalition of Biodiversity conservation) o želvím projektu připravili stánek. Zjistili si o želvách mnoho informací, připravili prezentaci o jejich ochraně a jak je možné želvám pomoci, o všem informovali návštěvníky ZOO. Děti návštěvníků si u stánku žáků vybarvovaly želví omalovánky a v košíku poslepu hledaly „želví vajíčka“. I při této akci se podařilo vybrat peníze na projekt na ochranu mořských želv. Moc děkujeme!

V květnu a červnu se opravdu dařilo. Za velký úspěch považuji domluvení spolupráce s cestovní kanceláří CK Karavela a CK China tours, které se přidaly do boje za ochranu mořských želv. CK Karavela na svých stránkách http://www.karavela.cz/ u všech zájezdů do Indonésie prosí své klienty, aby při cestách do Indonésie nekupovali žádné výrobky z želvoviny ani nejedli želví vejce. CK China tours na tentýž problém upozorňuje v článku na svém webu https://www.chinatours.cz/clanky-tipy/cestovatelske-clanky/ochrana-zivotniho-prostredi-asie/ . Obě cestovní kanceláře informovaly své průvodce, aby na problém želv turisty přímo na místě v Indonésii upozornili. Tohle je něco, co vnímám jako něco opravdu důležitého, cestovní kanceláře mají k turistům nejblíže a já věřím, že informovaní lidé želvovinu ani želví vejce kupovat nebudou. Bylo by skvělé, kdyby podobné sdělení měli na webech či v katalozích i další cestovní kanceláře. Neznáte někoho z cestovek? Za pomoc budu velmi vděčná!

Článek o želvovině a želvách vyšel také na http://planetacestovani.cz/morske-zelvy-aneb-jak-muzete-po…/ ... Budu ráda, když budete informace šířit. Dozvěděla jsem se, že se Češi setkali s prodejem kusů želvího krunýře a náramků ze želvoviny i v egyptské Hurghadě, takže nejde jen o vzdálené destinace v tropech, ale je třeba si dát pozor i relativně blízko. A pokud se vám nechce číst, můžete si poslechnout záznamy ze dvou rádiových rozhovorů nejen o želvách. Na http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3409258 najdete povídání o Indonésii, životě v ní a želvách vyprávěné v Českém rozhlase Brno v pořadu Apetýt. Odkaz http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3413077 potěší spíše děti, povídám tam v ČR2 v Klubu rádia Junior. Na natáčení rozhovoru se mnou v rádiu byla i moje suchozemská želva Adéla, to byla legrace.

P.S.: Pokud máte čas a chuť dojděte do ZOOLiberec, kde máte teď do konce září možnost prohlédnout si informační výstavu fotografií o mořských želvách.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Sprievodca rodom *Theraphosa* Thorell, 1870 (Araneae: Theraphosidae)

Theraphosa blondi, autor: Adrián Purkart

Text a foto: Fabián Polakovič, Filip Michalák

Abstrakt

Článok je súhrn doterajších taxonomických poznatkov o rode *Theraphosa* Thorell, 1870, venovaný predovšetkým diagnózam jednotlivých druhov a následným rozlišovacím kľúčom na druhovej úrovni vrátane obrazovej prílohy.

Materiál a metodika

Fotografická príloha je zhotovená stereoskopom STM 723 3223 s prídavnou CCD kamerou C 736 BD. Na skúmanie sme použili zvlečky dostupné z chovu v rokoch 1996 - 2013. Ide o importované samice alebo mláďatá pochádzajúce od týchto samíc. Terminológia stavby bulbu vychádza z Bertani, (2000). Trnenie na končatinách je vedené podľa Petrunkevitcha (1925), doplnené modifikáciami podľa Bertaniho (2001). Trne na všetkých metatarsoch IV sú ich celkovým počtom, ktorý sa tam nachádza. Niektoré spermatéky a bulby boli oddelené a uskladnené v alkohole, spermatéky sú bez uterus externus. Skúmané jedince sú uložené v alkohole, pokiaľ nie je uvedené inak. Vo všetkých prípadoch sa jedná o adultné jedince. Autorom fotografií je Fabián Polakovič, prípadná zmena je uvedená priamo v popiske.

Skúmaný materiál:

Theraphosa apophysis (Tinter, 1991), ♂ adultný samec (FPPC043), *Theraphosa apophysis* (Tinter, 1991), ♀ exuvia z adutnej samice (FMPC), *Theraphosa apophysis* (Tinter, 1991), ♀ (RKCP 0405), Venezeula, State of Amazonas, Rio Autana, *Theraphosa blondi* (Latreille, 1804), ♀ 4x exuviae adultných samíc (FMPC), *Theraphosa blondi* (Latreille, 1804), ♂ zvlečka samca (FPPC), *Theraphosa blondi* (Latreille, 1804), ♂ ľavý bulbus (RKCP 0332), *Theraphosa blondi* (Latreille 1804), ♀ adult samica (RKCP 0436), *Theraphosa blondi* (Latreille, 1804), ♂ adult samec (RKCP 0437), *Theraphosa stirmi* Rudloff & Weinmann, 2010, ♀ 5x exuviae z adultných samíc (FMPC), *Pamphobeteus* sp. 1, ♀ exuvia z adultnej samice (FPPC), *Pamphobeteus* sp. 2, ♀ adultná samica (FPPC43).

Skratky: FPPC = súkromná zbierka Fabiána Polakoviča, FMPC = súkromná zbierka Filipa Michaláka, RKCP = súkromná zbierka Radana Kaderky, PI = prolaterálny inferiorný kýl, PS = prolaterálny superiorný kýl, A = apikálny kýl.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

História a etymológia:

Theraphosa blondi (Latreille, 1804)

Prvý opis druhu *Theraphosa blondi* zaznamenal pod menom *Mygale blondii*, Latreille, 1804. Dnes už neplatný rodový názov *Mygale* (Sin. Latreille, 1802) - je z gréckeho mygale a poukazuje na hraboša alebo piskora (Alvarez & Cameron, 2012). Druhové meno blondi je venované prírodovedcovi Jean Baptiste Leblondimu – (1747-1815). Po neskoršom rozdelení pôvodného rodu *Mygale* bol pre tento druh vytvorený rod *Theraphosa* čo znamená z gréckeho tó thérion – divoké zviera (Thorell, 1870). Počas existencie tohto druhu bolo zaznamenaných viacero neplatných nomenklatúrnych aktov hlavne mylné používanie druhového názvu leblondii. Príčinu pravdepodobne treba hľadať u Hahna (1832) alebo Simona (1903), ktorí zmenili druhový názov na leblondii a nasledovala chybná interpretácia aj u iných autorov (Gerschman & Schiapelli, 1966; Gerschman & Schiapelli, 1967; Gerschman & Schiapelli, 1979; Smith, 1989; Schmidt, 1993). Hahn (1832) alebo Simon (1903) zle interpretoval kurzívu leblondi v opise Latreilla (1804) ako druhový názov. Je však pravda, že výklad Latreilla (1804) pri pomenovaní tohto vtáčkara nie sú jednoznačné. V modernej taxonómií potvrdil opravu do podoby platného názvu *Theraphosa blondi* Pérez-Miles et. al., 1996. Tento rod v sebe ukrýva najväčšie pavúky sveta, ktoré môžu mať v rozpätí okolo 30 cm. *Theraphosa blondi* je dokonca zapísaná v Guinnessovej kniha rekordov, kde sa datuje ako najväčší pavúk na svete s rozpätím 28 cm. Ako miesto nálezu z roku 1965 sa uvádza Venezuela v čom vidím rozpor s momentálne lokalizovanými populáciami *Theraphosa blondi*, ktorej výskyt nie je v tomto štáte evidovaný. Je teda možné, že sa jednalo o *Theraphosa apophysis*.

Theraphosa apophysis (Tinter, 1991)

Tento druh bol popísaný ako druhý v rode *Theraphosa*, Tinterom v roku 1991 pod názvom *Pseudotheraphosa apophysis*. Tinter vytvoril pre tento druh nový monotypický rod *Pseudotheraphosa*, hlavne vďaka prítomnosti dvojitého tibiálneho výbežku u samca, ktorý pri zvyšných dvoch druhoch absentuje. Práve druhové meno *apophysis* na tento znak odkazuje (Tinter 1991). Synonymizáciu rodu *Pseudotheraphosa* s rodom *Theraphosa* previedol Bertani (2001) na základe podobnosti spermatéky, tvaru bulbu a prítomnosť stridulačného ochlpenia na prolaterálnej strane koxa I ako má aj *Theraphosa blondi* a rovnako tak *Theraphosa stirmi*. *Theraphosa apophysis* má zároveň stridulačné ochlpenia aj na koxe II, ktoré pri *Theraphosa blondi* absentuje.

Theraphosa stirmi Rudloff & Weinmann, 2010

Okolo roku 2009 sa objavili v nemeckých inzerátoch prvé *Theraphosa stirmi* pod názvom *Theraphosa* sp. Burgundy. V chovateľských kruhoch sa nepovažoval najlepšie viditeľný znak neochlpená patella (Obr. 3-O) za dostatočný na odlíšenie nového druhu a počas dlhšieho obdobia sa bez rozdielu predávali tieto pavúky aj ako *Theraphosa blondi*. Už v zárodku sa teda dalo predchádzať možnému kríženiu, avšak zo strany predajcov chýbala vôľa a informovanosť. Kríženie u tohto druhu zatiaľ nebolo potvrdené ale ani vyvrátené aj keď Rudloff & Weinmann (2010) uvádzajú, že kokóny *Theraphos stirmi* x *Theraphosa blondi* boli buď neoplodnené alebo mláďatá umierali v počiatočných larválnych štádiách. Druhový názov stirmi je venovaný donátorovi holopytu a paratypu I Andreasovi Stirmovi. Zaujímavosťou je, že tento druh sa popísal len nedávno ale v depozitoch British Natural History Museum som našiel exemplár dospelého samca z Guyany z roku 1938 od Johna C. Hudsona, vtedy ešte mylne radeného do druhu *Theraphosa blondi*.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

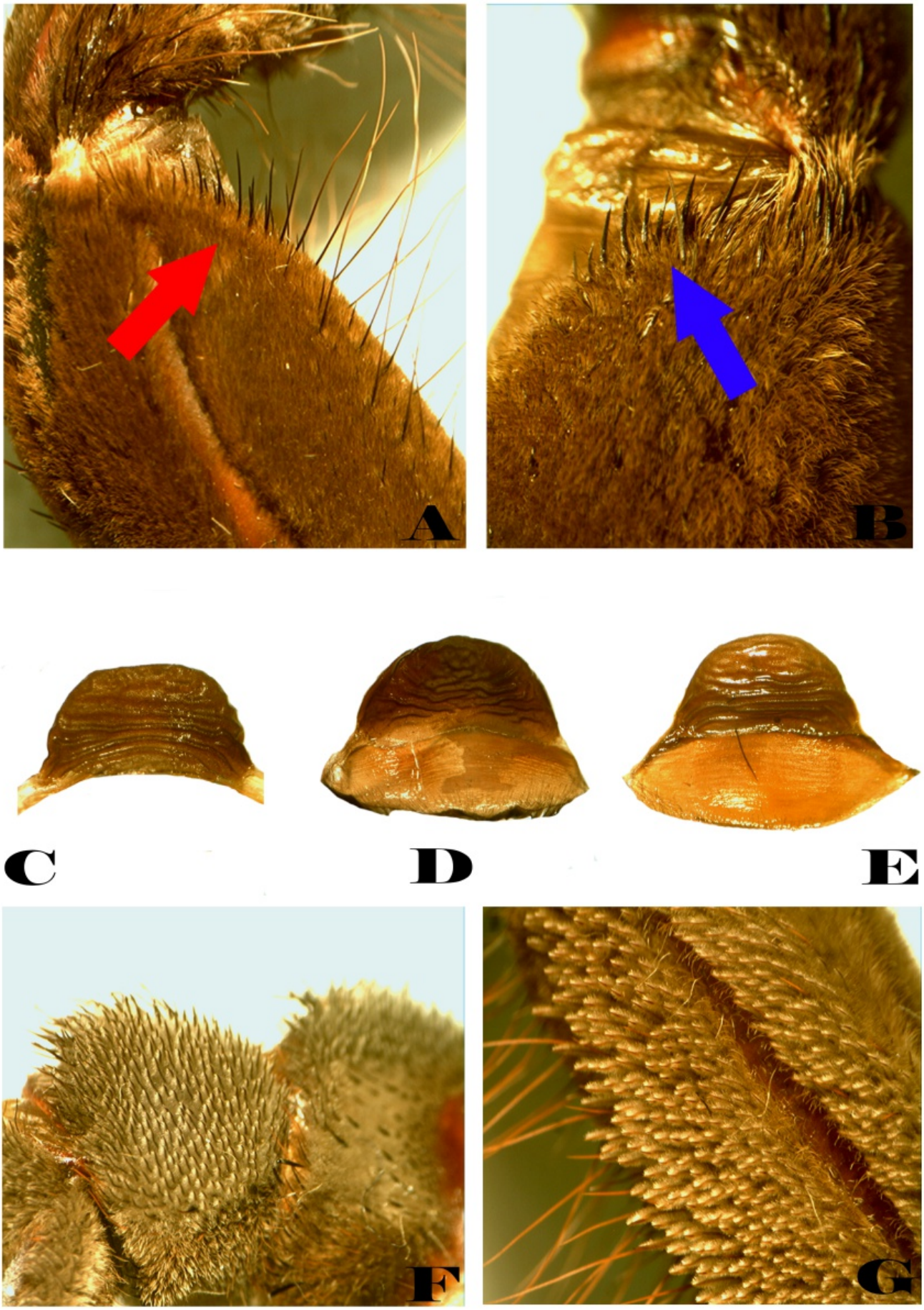

Obrázok 1 – A) červená šípka poukazuje na retrolaterálnu stranu femuru IV *Theraphosa blondi*, u ktorej absentuje krátke silné spiniformné ochlpenie B) retrolaterálna strana femuru IV u Theraphosa stirmi**, modrá šípka ukazuje na krátke silné spiniformné ochlpenie C) spermatéka *Theraphosa apophysis* D) spermatéka *Theraphosa blondi* E) spermatéka *Theraphosa stirmi* F) silné plumózne ochlpenie na retrolaterálnej strane trochanteru pedipalpy u *Theraphosa stirmi* G) silné plumózne ochlpenie na retrolaterálnej strane femuru pedipalpy u *Theraphosa blondi***

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

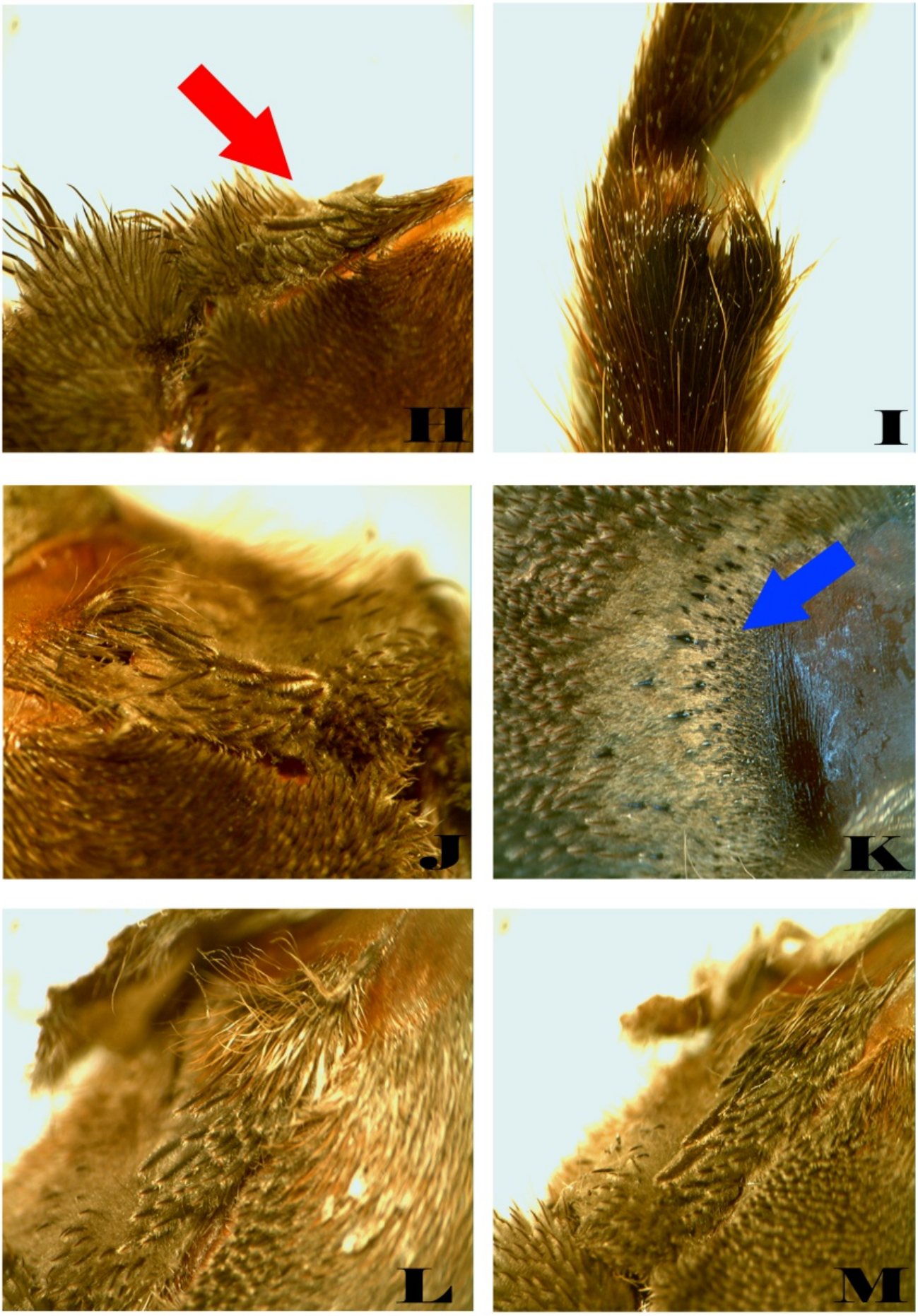

Obrázok 2 – H) stidulačné štetiny umiestnené na prolaterálnej časti koxy I u *Theraphosa apophysis* I) tibiálne háky samca *Theraphosa apophysis* J) stidulačné štetiny umiestnené na prolaterálnej časti koxy I, *Theraphosa blondi* K) stridulačné tŕne umiestnené na retrolaterálnej strane koxy pedipalpy (maxilly) u *Theraphosa blondi* L) stidulačné štetiny umiestnené na prolaterálnej časti koxa II, *Theraphosa stirmi* M) stridulačné štetiny umiestnené na prolaterálnej časti koxa I, *Theraphosa stirmi*

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Obrázok 3 – N) Výrazné ochlpenie na patelle III a IV u *Theraphosa blondi*, fotografia prevzatá z http://galeria.lasiodora.sk/ od užívateľa bebekexxx O) Neochlpená patella I a II u *Theraphosa stirmi*, fotografia prevzatá z http://galeria.lasiodora.sk/ od užívateľa Talkenlate04 P) mláďa *Theraphosa apophysis* s prítomným krémovým tarsom I-IV, fotografia prevzatá z http://galeria.lasiodora.sk/ od užívateľa Brachy R) lyžicovitý tvar bulbu, *Theraphosa blondi* S) časť ozubeného tarsálneho drápku u *Theraphosa blondi*.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Taxonómia

Rod *Theraphosa* patrí do čeľade Theraphosidae, podčeľade Theraphosinae. Diagnóza podčeľade Theraphosinae je založená na prítomnosti kýlov na bulbe samca, vyvinutom subtegulom bulbu a prítomnosti obranných chĺpkov typu I, III a IV (Pérez-Miles et. al., 1996). Rod *Theraphosa* sa odlišuje od ostatných rodov tejto podčeľade morfológiou bulbu a tvarom spermatéky (Obr. 1-C,D,E) (Pérez-Miles et al., 1996). Do tohto rodu patria druhy *Theraphosa blondi* (Latreille, 1804), *Theraphosa apophysis* (Tinter, 1991) a *Theraphosa stirmi* Rudloff & Weinmann, 2010. Odlíšenie *Theraphosa blondi* a *Theraphosa stirmi* nie je náročné a základ tvorí neochlpená patella I-IV u *Theraphosa stirmi* (Obr. 3-O) a prítomnosť krátkych silných spinifomných chlpov na retrolaterálnej strane femuru IV v jeho apikálnej časti, ktoré má len *Theraphosa stirmi* (Obr. 1-B). Tieto chlpy môžu mať rôznu dĺžku. U *Theraphosa blondi* oba znaky absentujú (Obr. 1-A a 3-N). Všetky tri druhy majú medzi pedipalpou a končatinou I, končatinou I a končatinou II silné plumózne ochlpenie prevažne na koxe, trochantery a femure (Obr. 1-F,G). Toto ochlpenie je zameniteľné s plumóznymi stridulačnými štetinami (Obr. 2 H,J,L,M), ktoré však tvoria časť stridulačného aparátu. Základom ich rozlíšenia je prítomnosť krátkych silných plumóznych štetín (Obr. 2- H,J,L,M), ktoré sa často nachádzajú práve u tohto silne vyvinutého plumózneho ochlpenia (Obr. 1-F,G). Plumózne ochlpenie nie je súčasť stridulačného aparátu. *Theraphosa blondi*, *Theraphosa stirmi* a *Theraphosa apophysis* majú časť stridulačného aparátu vo forme krátkych silných plumóznych štetín spoločne na prolaterálnej strane koxy I (Obr. 2-J) avšak túto prítomnosť krátkych silných plumóznych štetín na prolaterálnej strane koxe II (Obr. 2-L,M), majú len *Theraphosa stirmi* a *Theraphosa apophysis*. *Theraphosa apophysis* má tieto štetiny na koxe II slabo vyvinuté (Obr. 2-H). Na retrolaterálnej strane pedipalpy tieto silné štetiny absentujú, avšak ako časť stridulačného aparátu sa uvádza trnenie na koxe pedipalpy (maxilly), ktoré je od plumóznych štetín značne odlišné (Obr. 2-K), vo forme čiernych výrastkov. Majú ho všetky tri druhy. Samce *Theraphosa blondi* a *Theraphosa stirmi* nemajú v dospelosti tibiálne výrastky naproti druhu *Theraphosa apophysis*, ktorý po dosiahnutí dospelosti dva tibiálne výrastky majú (Obr. 2-I). *Theraphosa apophysis* nemá podobne ako *Theraphosa blondi* trňovité ochlpenie na retrolaterálnej strane femuru IV (Obr. 1-A).

V opise *Theraphosa stirmi* u holotypu samca a paratypu samice je uvedená neprítomnosť zubov na párových tarsálnych drápkoch. Po prehliadnutí zvlečiek *Theraphosa stirmi* sa tento znak javí ako nestály. Zuby boli v rôznych štádiách neprítomné alebo prítomné a variabilné čo do počtu a veľkosti. Ozubenie tarsalných drápkov sa navzájom odlišovalo na pravej a ľavej strane. Pedipalpa na pravej strane nevykazovala zuby na tarsálnych drápkoch, avšak pedipalpa na ľavej ich mala prítomné, ale slabo vyvinuté. Dobre vyvinuté zuby na tarsálnych drápkoch mali naopak zkúmané exempláre *Theraphosa blondi* a to na všetkých kráčavých končatinách (Obr. 3-S). Všetky tri pavúky v rode *Theraphosa* majú taktiež bulbus tvorený dvoma kýlmi, apikálnym a prolaterálne superiornym kýlom, ktoré vytvárajú lyžicovitý tvar bulbu (Obr. 3-R).

Na základe vizuálnych atribútov je možné rozoznať už 1 zvlekové mláďatá týchto pavúkov. U *Theraphosa blondi* nemajú mláďatá sfarbené žiadne z tarsov na kráčavých končatinách. Mláďatá *Theraphosa stirmi* majú krémovo sfarbený len tarsus I a II, zatiaľ čo mláďatá *Theraphosa apophysis* majú vyfarbený tarsus na všetkých štyroch končatinách (Obr. 3-P).

Distribúcia:

Rozšírenie tohto druhu bolo zaznamenané na severe Južnej Ameriky. Podľa Rudloffa & Weinmanna (2010) nebol tento rod pozorovaný vo výškach nad 1000 m.n.m.

Theraphosa blondi – sever Francúzskej Guyany, Surinam, Rudloffa & Weinmanna (2010)
Theraphosa stirmi – juhovýchodná časť Guyany, Rudloffa & Weinmanna (2010)
Theraphosa apophysis – Venezuela, Kolumbia, Rudloffa & Weinmanna (2010)

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Distribúcia *Theraphosa* spp., vytvorená na základe práce Rudloffa & Weinmanna (2010). Google Maps, 2015.

Distribúcia tohto rodu nie je stále uzavretá. V Brazílií na povodí Amazonky smerom na mesto Belém sa vyskytuje aj ďalší druh *Theraphosa* sp., ktorej druhové zaradenie je nejednoznačné a čaká na opis alebo priradenie už k existujúcemu druhu Rudloff & Weinmann (2010).

Distribúcia *Theraphosa* spp., vytvorená na základe práce Rudloffa & Weinmanna (2010). Google Maps, 2015.

Legenda: Modrá značka - *Theraphosa apophysis*: Venezuela, Kolumbia, červená značka - *Theraphosa stirmi*: Guyana, žltá značka - *Theraphosa blondi*: Francúzka Guyana, Surinam. Dva bielo modré otázniky značia pravdepodobný výskyt doteraz nepopísaného druhu *Theraphosa* sp..

Správanie:

Celý rod môžeme zaradiť medzi agresívnejšie vtáčkare. Pri vyrušení sa snaží ukryť, používa aj obranné postavenie alebo výpad. Jedna z variant pri vyrušení je vykopávanie obranných chĺpkov, ktoré sú vďaka veľkosti jedny z najhorších spomedzi vtáčkarov. Pri väčšom množstve u citlivých ľudí spôsobujú nepríjemné svrbenie, pálenie a začervenanie miesta aj niekoľko dní. Pri podráždení sliznice nosa môže alergická reakcia vyvolať problémy až s dýchaním Cha-Kai (2007). Pri veľkom rozmachu chovu týchto živočíchov ako terárioviých zvierat došlo aj k prípadom poškodenia sietnice a k tomu pridruženým problémom (Choi & Rauf, 2003; Norris, 2009; Blaikie, 1997). Majitelia týchto pavúkov zanedbávajú riziko možnosti vykopania obranných chĺpkov do očí a manipulujú s nimi. Známy je prípad chovateľa z Česka, ktorému takto medzi rohovkou a sietnicou našli okolo 60 obranných chĺpkov, ktoré tieto miesta penetrovali s doživotnými následkami Feiferlík (1999). Obranné chĺpky sú aj účinná zbraň proti nežiadaným votrelcom pri zvliekaní. *Theraphosa* má vo zvyku pred týmto dôležitým životným aktom vykopať veľké množstvo týchto chĺpkov okolo lôžka, ktoré si pripraví na zvliekanie (Marsall & Uetz, 1990; Polakovič, 2014 – osobné pozorovanie). Tak isto samica pri vytváraní kokónu zapradie obranné chĺpky do jeho vnútra a jednotlivých vrstiev. Chráni tak kokón pred prípadnými možným vniknutím a vyžraním vajíčok drobným hmyzom, hlodavcami a larvami, ktoré by narušilo mikroklímu vývoja mláďat a kokón by sa stal náchylnejší na plesne Marsall & Uetz (1990). Varovanie by mohol byť prípad chovateľa, ktorý žmýkal holými rukami premočený substrát *Theraphosa blondi*. Následná reakcia nedala na seba dlho čakať. Okrem neskutočného svrbenia ráno nasledoval opuch rúk

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

sprevádzaný neznesiteľnou bolesťou, zlým krvným tlakom a kŕčmi v predlaktí. Nasledovalo liečenie kalciom s Dithiadenom injekčne aplikovaným do žily, Hydrocortisonom aplikovaným do sedacieho svalu Hlivka (1999). Podobné skúsenosti zaznamenal aj jeden z autorov článku, po nárazovom skúmaní 6 zvlečiek *Theraphosa blondi* v jeden deň bez použitia ochranných rukavíc. Hneď ráno ho prebudil diskomfort na pravej ruke sprevádzaný opuchom a svrbením na oboch rukách. Po pauze pár dní všetky symptómy dozneli. Taktiež kvôli silným alergiám na obranné chĺpky, ktoré sa vyvinuli počas chovu vtáčkarov sa vyskytujú prípady keď chovatelia musia ukončiť chov podčeľade *Theraphosinae*. *Theraphosa* spp. má obranné chĺpky typu III. Pokrývajú prakticky celú dorzálnu časť abdomenu Bertani & Guadanucci (2013). Zaujímavým javom je aj zastrašovanie nepriateľa syčaním, takzvanou stridulácioу, ktorá je dobre počuť. Toto stridulovanie je možné vďaka stridulačnému aparátu (Obr. 2-H,J,K,L,M). Ďalšie nebezpečenstvo hrozí z jej veľkých chelicier, ktoré môžu spôsobiť bolestivé a mechanické poškodenie tkaniva. U dospelých jedincov narastajú do veľkosti nad 2 cm.

Jedovatosť

Pri pohľade na celú čeľaď *Theraphosidae* samotné pôsobenie jedu vyzerá byť pri toxicky významných druhoch efektívne tak ako na bezstavovce aj na stavovce. Taktiež zloženie jedu pri väčšine vtáčkarov poukazuje aj na silné insekticídne účinky Escoubas & Rash (2004). Pri veľkosti *Theraphosa blondi* je väčšie hlavne množstvo jedu v jedových žľazách, ktoré má možnosť vpustiť do koristi. Samotný jed vyvoláva reverzibilnú neuromuskulárnu blokádu Fontana (2012). Štúdium jedu vybraných jedincov čeľade Theraphosidae poukazuje na účinok jedu *Theraphosa blondi*, kde bolo podané 0,1 µl jedu myši, ktorá od jeho podania skonala do 5 minút. Účinnosť jedu na myš sa síce vyrovná toxicky významným druhom čelade Theraphosidae (*Pterinochilus, Poecilotheria*), ale jeho pôsobenie na človeka nemusí mať rovnaký charakter. Pre porovnanie jed zástupcu tej istej podčeľade *Theraphosinae*, *Brachypelma smithi*, pri podaní toho istého množstva jedu trvalo vyše 60 min, kým myš na jeho pôsobenie zomrela Escoubas & Rash (2004). Jed vtáčkarov nie je dobre preštudovaný a očakáva sa jeho postupný zvýšený záujem vzhľadom na jeho možné liečebné možnosti Dobson (2001). Úspechy prichádzajú aj s možnosťou dôslednejšej chromatografie jedu Escoubas & Pierre (1999).

Chov a odchov

Chov v zajatí pri dodržaní väčších nárokov na veľkosť terária, vzdušnej vlhkosti okolo 80 percent, teploty medzi 24 až 26 stupňov a dodržaní dobrého vetrania nie je náročný. Pri zlom vetraní je pavúk náchylný na plesne. Potravu prispôsobuje svojej veľkosti, prevažne sa živí: hmyzom, drobnými cicavcami, žabami, jaštericami a tiež bolo zaznamenané požieranie jedovatých hadov West (1992). Odporúčam taktiež dobré zabezpečenie terária proti uniknutiu vtáčkara.

Odchov celého rodu *Theraphosa* patrí medzi veľmi náročné výzvy. Úspech odchovu je zriedkavý a ani samotné vytvorenie kokóna ešte nie je záruka, že ho samica pred jeho otvorením nezožerie. Hlavné dôvody neúspechu poukazujú na nedostatočné podmienky v chove a málo informácii z jej prirodzeného prostredia. V kokóne býva medzi 30 až 100 mláďatami. Vďaka mohutnej veľkosti až okolo 30 cm v rozpätí sa nepochybne radí, medzi magnety každého terária.

Pre ďalšie štúdium odporúčam stránku http://www.theraphosidae.cz Radana Kaderku, ktorá patrí medzi to najlepšie spomedzi súkromných webov venujúcich sa taxonómií čeľade Theraphosidae. V prípade chovateľských otázok sa na nás môžete obrátiť na slovensko-českom fóre o chove vtáčkarov (sklípkanů) http://forumbb.lasiodora.sk/ .

Poďakovanie

Za cenné rady k článku a zapožičaniu niektorých exemplárov ďakujem Radanovi Kaderkovi.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Zjednodušená data matrix rodu Theraphosa

Taxa / Character	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		♂	♂	♂	♀							
Theraphosa blondi	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	0
Theraphosa stirmi	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1
Theraphosa apophysis	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	0

Charakter 0: Obranné chĺpky typu III: absentujú = 0, prítomné = 1, typu I alebo IV: absentujú = 0, prítomné = 2
Charakter 1: Apikálna oblasť bulbu takmer kónická = 0, Apikálna oblasť bulbu konkávna, konvexná (podobajúca sa lyžici) = 1 (Obr. 3-R)
Charakter 2: Dva obvodové kýly A, PS: absentujú = 0, prítomné = 1 (Obr. 3-R)
Charakter 3: Dva tibiálne výrastky: absentujú = 0, prítomné = 1 (Obr. 2-I)
Charakter 4: Spermatéka s jednoduchým polokruhovým alebo oválnym receptákulom: absentuje = 0, prítomná = 1 (Obr. 1-C,D,E)
Charakter 5: Stridulačné tŕne umiestnené na retrolaterálnej strane koxy - pedipalpy (maxilly) (Obr. 2-K)
Charakter 6: Stridulačný aparát na koxe I vo forme silných plumóznych štetín: absentuje = 0, prítomný = 1 (Obr. 2-H,J)
Charakter 7: Stridulačný aparát na koxe II vo forme silných plumóznych štetín: absentuje = 0, prítomný = 1 (Obr. 2-L)
Charakter 8: Ochlpená patella I-IV: absentuje = 0, prítomná = 1 (Obr. 3-N,O)
Charakter 9: Krémovo sfarbený tarsus u mláďat: absentuje = 0, prítomný len na tarsoch I a II = 1, prítomný na tarsoch I, II, III, IV = 2 (Obr. 3-P)
Krémovo sfarbený tarsus u mláďat: absentuje = 0, prítomný len na tarsoch I a II = 1, prítomný na tarsoch I, II, III, IV = 2 (Obr. 3-P)
Charakter 10: Zuby na tarsálnych drápkoch: absentujú = 0, prítomné = 1 (kontra Rudloff, J.-P. & D. Weinmann. 2010, ktorí uvádzajú ich neprítomnosť u T. stirmi) (Obr. 3-S)
Charakter 11: Krátke silné spiniformné chlpy na retrolaterálnej strane femuru IV (k apex): absentuje = 0, prítomné = 1 (Obr. 1-A,B)

Použitá literatúra

Blaikie, A. J., Ellis, J., Sanders, R. & MacEwen, C. J. (1997). Eye disease associated with handling pet tarantulas: three case reports. British Medical Journal, 314 (7093): 1524–1525.

Bertani, R. (2000). Male palpal bulbs and homologous features in Theraphosinae (Araneae, Theraphosidae). Journal of Arachnology, 28: 29-42.

Bertani, R. (2001). Revision, cladistic analysis, and zoogeography of Vitalius, Nhandu, and Proshapalopus; with notes on other theraphosine genera (Araneae, Theraphosidae). Arquivos de Zoologia, 36: 265-356.

Cooke, J.A.L., Roth, V.D. & Miller, F.M. (1972). The urticating hairs of Theraphosidae spiders. American Museum Novitates, 2498: 1-43.

Fontana, M.D., Lucas, H.S.M., Vital Brazil, O. (2002). Neuromuscular blocking action of the Theraphosa blondii spider venom J. Venom. Anim. Toxins, 8 (2002), pp. 316–323

Hlivka B. (1999). Kauza Žahavé chloupky. Sklípkan, 4 (2): 26-27.

Feiferlík M. (1999). Stíny Exotiky. Sklípkan, 4 (2): 27-28

Chao-Kai Hsu et al. (2007). Skin Injury Caused by Urticating Hair of Tarantula. Dermatol Sinic, 25: 232-235.

Julio C. Estrada-Alvarez & Cameron H. D. (2012). Etymological origins of the generic names of Mexican

tarantulas (Araneae:Theraphosidae). Revista Ibérica de Aracnología, 21: 153-160.

Latreille, P. A. (1804a). Histoire naturelle générale et particulière des Crustacés et des Insectes. Paris 7: 144-305.

Marshall, S. D. & Uetz G. W. (1990b) Incorporation of urticating hairs into silk: A novel defense mechanism in two Neotropical tarantulas (Araneae, Theraphosidae). The Journal of Arachnology, 18: 143-149.

Dobson R.(2001). Spider venom may prevent atrial fibrillation BMJ, 322: 71

Norris, J.H. et al. (2009). Spiderman's eye - Case Report, The Lancet, 375 (9708): 92.

Pástor, P. (2003). Bird spiders of the genus Theraphosa. Sklípkan, 8 (4): 130-133.

Pérez-Miles, F., Lucas, S. M., Silva Jr., P. I. da & Bertani, R. (1996). Systematic revision and cladistic analysis of Theraphosinae (Araneae: Theraphosidae). Mygalomorph, 1: 33-68.

Reichling, S.B. (2000). Group dispersal in juvenile Brachypelma vagans (Araneae, Theraphosidae). Journal of Arachnology, 28 (2): 248-250.

Rudloff, J.-P. & Weinmann D. (2010). A new giant tarantula from Guyana. Arthropoda Sciencia, 1 (1): 20-38.

Schmidt, G. (1999). Eine Klassifizierung der Stridulationsorgane. DeArGe Mitteilungen, 4 (4): 3-5.

Simon, E. (1903). Histoire naturelle des araignées. Paris: 2 669-1080.

Thorell, T. (1870). Araneae nonnullae Novae Hollandie, descriptae. Öfvers. Kongl. vet. Akad. Förh. 27: 367-389.

Tinter, A. (1991). Eine neue Vogelspinne aus Venezuela Pseudotheraphosa apophysis n. gen. n. sp. (Araneae: Theraphosidae: Theraphosinae). Arachnologische Anzeiger, 16: 6-10.

Vol, F. (2002). Stridulation in tarantulas. Journal of the British Tarantula Society, 18 (1): 21–27.

West, R.C. (1992). Beware blond snake-eaters. Forum Magazine of the American Tarantula Society, 1 (3): 76-77.

Zachariah, T.T. et al. (2007). Hemolymph biochemistry reference ranges for wildcaught goliath birdeater spiders and Chilean rose spiders. Journal of Zoo and Wildlife Medicine, 38(2): 245-251.

Zachariah, T.T. et al. (2009). Vitamin D3 in the Hemolymph of Goliath Birdeater Spiders (Theraphosa blondi). Journal of Zoo and Wildlife Medicine, 40 (2): 344-346.

Cavallo, P. E. (2009). Notes and stories from Peruvian Amazon Field Trip research on native tarantulas. Journal of the British Tarantula Society, 25(1): 16-31.

World Spider Catalog (2015). World Spider Catalog. Natural History Museum Bern, online at http://wsc.nmbe.ch, version (16), accessed on (16.6.2015)
Google Maps. (2015). Theraphosa spp. Retrieved from https://www.google.com/maps/d/embed?mid=zrjZGfRRLrJs.ki9bCHJEOJjI accessed on (10.6.2015)
Guinness world records (2015). Largest spider, online at http://www.guinnessworldrecords.com/world-records/largest-spider, accessed on (20.6.2015)

Terashop.cz

osvětlení vivárií
měřící přístroje

AKCE!

osvětlení nejen pro terária

pravidelné akce

vlastní značka zdrojů SunLux

měření zdrojů, poradenství

www.TeraShop.cz

SLEVY!

SunLux UV

Czech Republic

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Chov suchozemské želvy: Nejčastější problémy II.

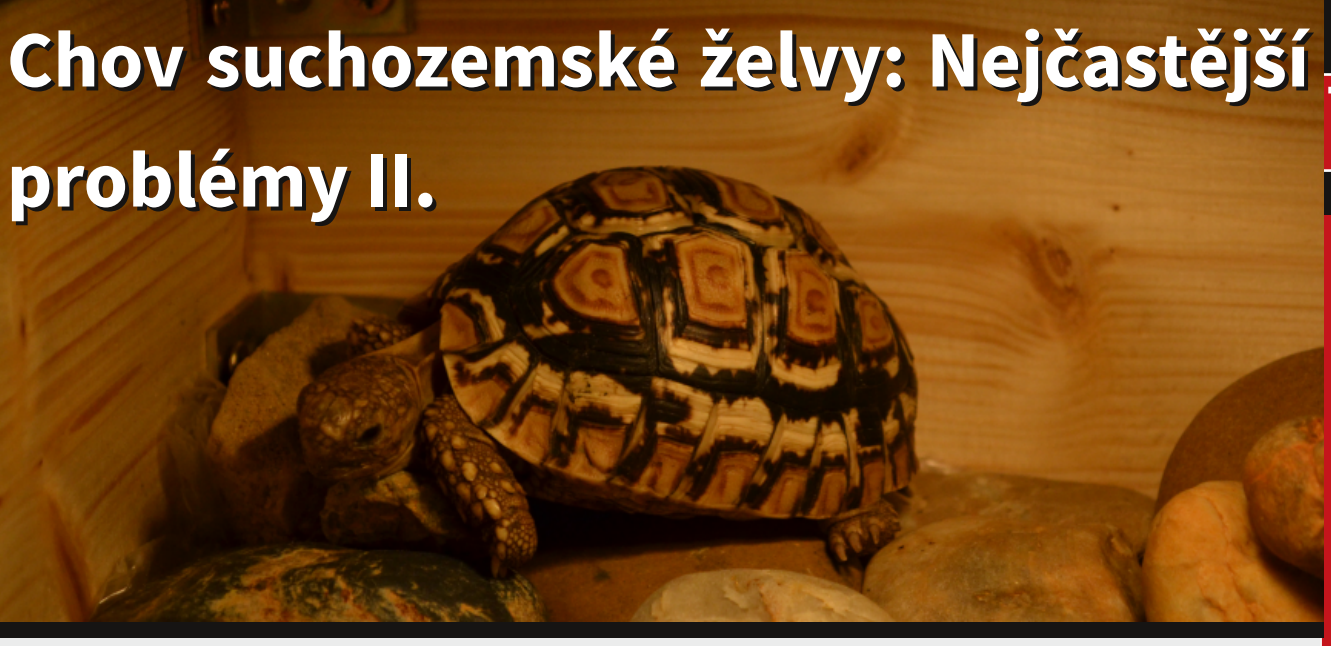

Text a foto: Monika Balcárková

V předchozím seriálu o chovu suchozemských želv jsme načrtli první nejčastější problémy, které se vyskytují, a kterým se málokterý chovatel-želvař vyhne. V následujícím článku rozebereme další zdravotní komplikace způsobené taktéž nevhodnými podmínkami v chovu.

Nachlazení

Hlavními příčinami nachlazení bývá nedostatečná teplota pod výhřevným zdrojem, v celém teráriu a nebo průvan, jestliže se suchozemská želva pouští na procházky po bytě. První projevy jsou zcela náhlé, kdy se zvířeti tvoří průhledné bubliny u nozder, nebo z nich vytéká čirý hlen. Tenhle případ není natolik alarmující, jestli je jinak želva aktivní a žere, a nemusí se putovat na prohlídku k veterináři, poněvadž během několika dní nachlazení přejde, pouze se želvě zvýší přísun vitamínů a tepla posunutím výhřevného zdroje dolů. Pokud nachlazení neustupuje, želva si více pomáhá pohybem předních končetin, natahuje hlavu nahoru, lapá po vzduchu nebo je apaticky zalezlá v rohu terária, už jde zde indikace, že může jít o vážnější onemocnění na plicích (např. zápal plic). Pokročilejší stádium nachlazení se nepřechází, ale musí se léčit antibiotiky, která předepíše specializovaný veterinář. Antibiotika se aplikují buď orálně do dutiny ústní, nebo injekčně do kožní řasy mezi přední končetinou a krkem.

Nateklá víčka

Nízká teplota dokáže vyvolat další nepříjemné onemocnění, kdy želvě otečou oční víčka, vypadají slepeně a želva je nedokáže částečně či úplně otevřít. Jindy želvě otečou oči kvůli prašnému prostředí, nevhodné stravě nebo nedostatku vitamínu A. Želva odmítá potravu a ztrácí na hmotnosti. Většinou si zkušení chovatelé poradí s onemocněním želvy sami, vyplachují želvě oči borovou vodou nebo použijí mast opthalmo – septonex. Začínající chovatel by se měl předtím poradit s veterinářem, který želvu zkontroluje a stanoví diagnózu. Obvykle píchne želvě vitamín A a předepíše mastičku, jíž se budou želví oči mazat.

Plíseň na krunýři

Plísně spadají k dalším strašákům nejednoho chovatele. Příčiny vzniku jsou opět nevhodné podmínky, kdy je želva chována na příliš vlhkém až mokrém substrátu. Počáteční projevy jsou sice nenápadné, želva se chová normálně, žere a je aktivní, přesto se musí okamžitě zasáhnout, aby se plíseň nešířila dál, nejen po celém krunýři, ale i v chovu, protože neléčená plíseň časem způsobí uhynutí chovaného jedince. Nemocná želva se odděluje do suché karanténní nádrže pokryté novinami nebo papírovými ubrousky (každý den se mění za nové) a zahajuje se komplikovaná léčba. Postižená místa se oplachují vlažnou vodou a dezinfikují ředěným roztokem Betadine nebo hypermanganem. Silně napadené štítky se sloupávají až na zdravou část krunýře. V každém případě se k úspěšné léčbě používá antimykotická mast, kterou předepíše odborný veterinář, a známky zotavení se projevují až po několika týdnech.

Vyhlášení fotosoutěže

1. srpna jsme ukončili možnost nahrávat soutěžní snímky do historicky prvního ročníku fotosoutěže pořádané TERAmagazínem. Celkem se sešlo 262 snímků s celkovým počtem přes 17 000 zobrazení v online galerii. Jsme velmi rádi, že naše čtenáře fotosoutěž zaujala a projevili o ni takový zájem. V současné době procházejí snímky hodnocením poroty ve složení Tomáš Caska (kategorie Terárium), Martin Hejzlar (kategorie Wildlife), Silvestr Szabó (kategorie Makro) a Petr Bambousek (hlavní porotce). Vzhledem k omezené kapacitě časopisu prezentujeme na odiv veřejnosti medailová umístění ze všech kategorií, zbylá umístění v rámci TOP 30 lze najít nawww.teramagazin.cz a na našem Facebooku. Konkrétní výherce kontaktujeme v nejbližší době pomocí e-mailu, který uvedli při registraci do soutěže. V rámci vyhlášení budou oceněné snímky vystaveny 5. 9. na Živé Exotice v pražských Holešovicích. Všem zúčastněným děkujeme a těšíme se na setkání přímo na výstavě!

Rádi bychom též poděkovali sponzorům soutěže, jejichž loga můžete vidět níže, a kteří podpořili fotosoutěž věcnými cenami. Na co se mohou výherci těšit?

1. místa – Poukaz na workshop „Exotické makro“ od firmy TerraCompany
2. místa – Poukaz na 10 fotokalendářůFoKaPo
3. místa –UVB lampa od firmy Robimaus
4. místa – Poukaz v hodnotě 500 Kč na nákup zvířete u TerraCompany
5. místo v kategorii Terárium – terárium 60x30x30 cm od firmy Acheta
5. místa v kategorii Wildlife a Makro – Topný kabel 50 W/7 m od firmy Acheta
6. místa – Kompaktní UVB lampa od firmy Robimaus
7. místa – Substrát Lucky Reptile Junglebedding od firmy Acheta
8. místa – Rodinné vstupné do Zooparku Zájezd

Autoři ohodnocených snímků v TOP 30 obdrží jako dárek funkční šátek Illinois od firmy Loap.

SULASULA COM

Apollo
Kategorie: Makro
Umístění: 1.
Autor: Aesculapian

Sklípkan největší
Kategorie: Makro
Umístění: 2.
Autor: Milan_Z

Květina nábožná
Kategorie: Makro
Umístění: 3.
Autor: Milan_Z

Agamka písečná
Kategorie: Terarium
Umístění: 1.
Autor: Milan_Z

Chameleon pardálí
Kategorie: Terarium
Umístění: 2.
Autor: Milan_Z

Na liste
Kategorie: Terarium
Umístění: 3.
Autor: nomad

Mlok skvrnitý
Kategorie: Wildlife
Umístění: 1.
Autor: enter

Ještěrka se šidélkem
Kategorie: Wildlife
Umístění: 2.
Autor: Hlávko

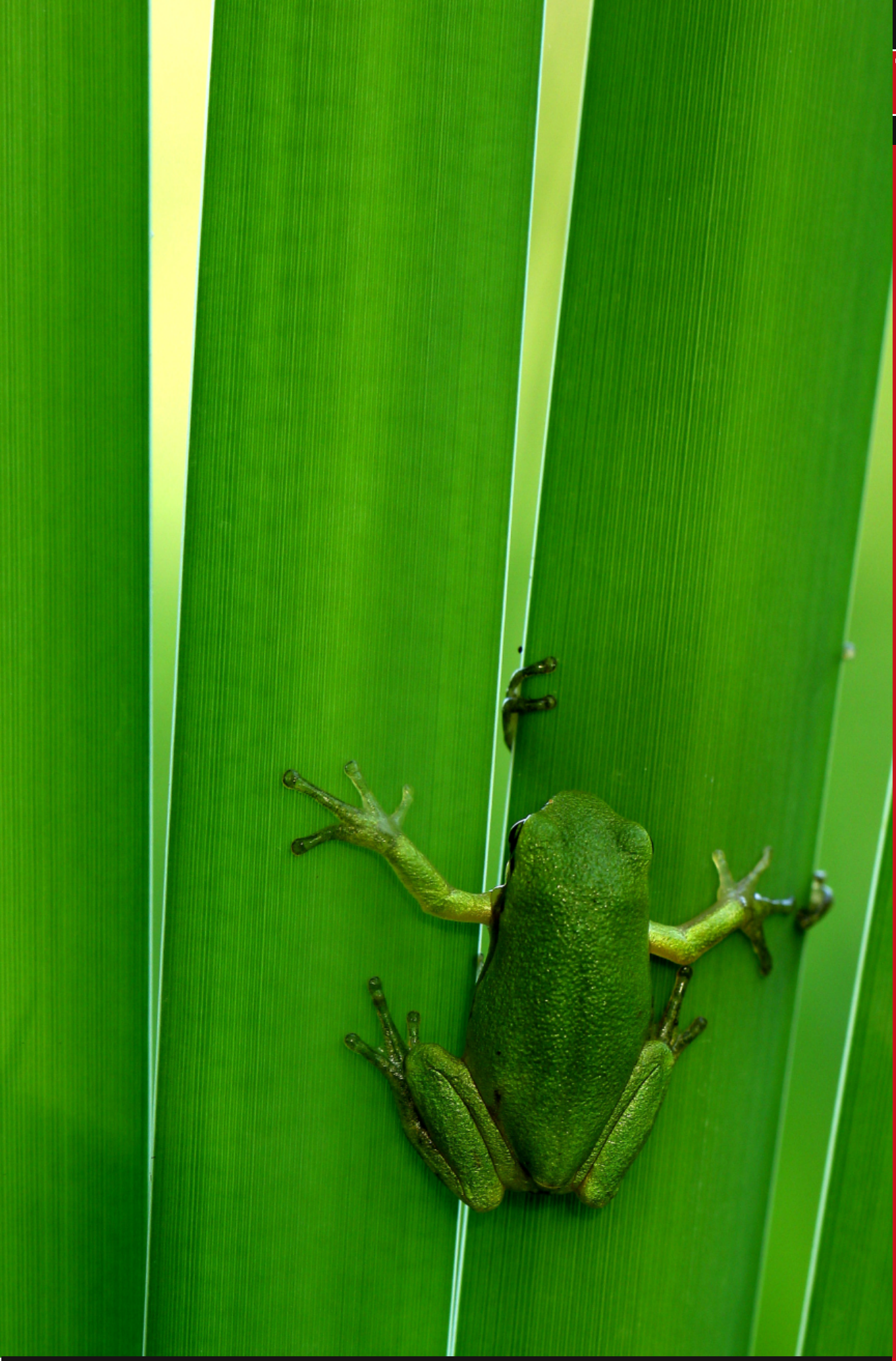

2 in 1
Kategorie: Wildlife
Umístění: 3.
Autor: veberphotobank

Léto s FAUNABOXEM

SOUTĚŽ

ODPOVĚZTE NA TIPOVACÍ OTÁZKU, LAJKNĚTE FACEBOOK TERRAQUA A VYHRAJTE TERÁRIUM EXO-TERRA HABITAT KIT .

EXO TERRA®

VÍCE INFORMACÍ NA WWW.TERRAQUA.CZ A NA FACEBOOKU TERRAQUA

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Úvod do teraristiky (38.)

8. Rozmnožování terarijních zvířat

8.5. Inkubace vajec

8.5.4. Inkubační substráty

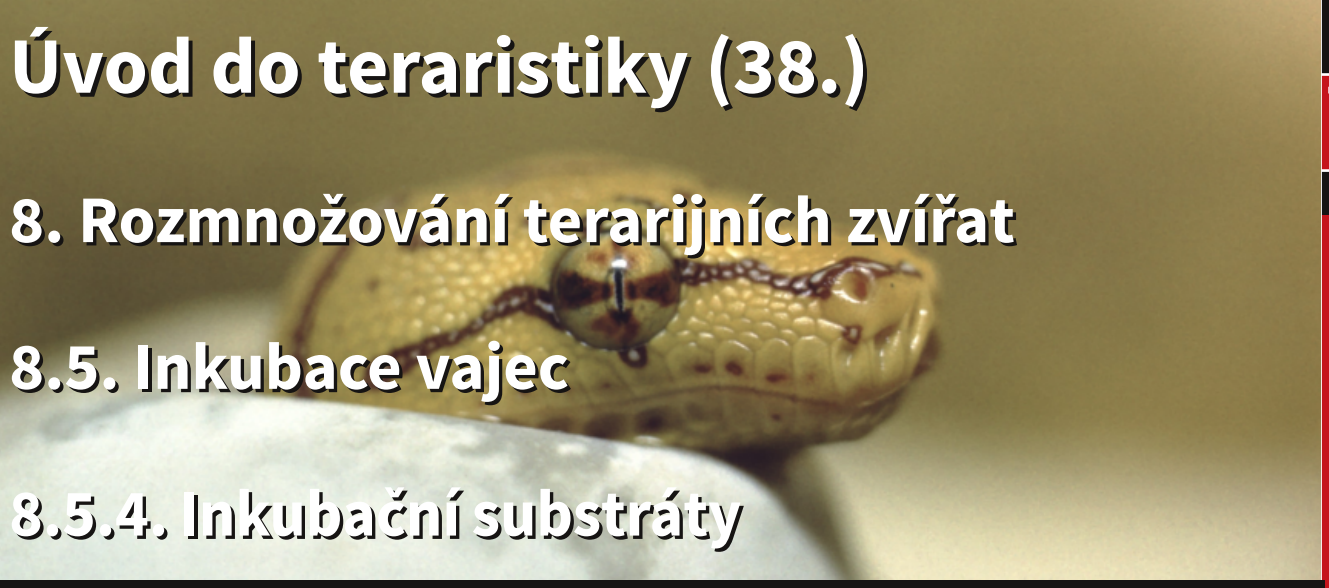

Vytoužený okamžik líhnutí prvního mláděte *M. viridis* z vejce.

Text a foto: Ivan Vergner - ivan.vergner@atlas.cz

Vejce plazů můžeme podle uložení a zacházení s nimi dělit podle pevnosti jejich povrchového obalu. Vejce s tvrdou skořápkou, která snášejí některé skupiny gekonů, krokodýlů a želv jsou odolnější při manipulaci i inkubaci. Není je třeba zahrabávat do substrátu. Pouze se lžičkou nebo podobným nástrojem vytvoří v povrchu substrátu jamky a vejce se do nich opatrně položí. Z hygienických důvodů je nutné si před manipulaci s vejci dobře umýt ruce. Potom je možné vzít vejce s tvrdou skořápkou jemně mezi prsty a uložit do připravené jamky v správně navlhčeném substrátu. Uvedené rady se především týkají vajíček gekonů, vodních želv a většiny krokodýlů. U zemních želv se doporučuje vajíčka položit na povrch suchého substrátu, udržuje se pouze trochu vyšší vlhkost vzduchu. U želv je ponechání vajec volně na substrátu důležité pro kontrolu jejich oplozenosti v prvním týdnu inkubace. Jen pro jejich stabilitu se udělá v písku pro ně mělká jamka. Jak substrát správně navlhčit? U rašeliníku se při stisku v dlani smí objevit nejvýše kapka vody, u vermikulitu se při stisku granulky smí nanejvýš objevit na okraji zvýšená vlhkost. Z těchto údajů je možné odvodit i stupeň vlhčení směsí substrátů. Jen výjimečně u některých ve vysoké vlhkosti žijících druhů se používá silnější vlhčení substrátu, tedy že při stisku se z rašeliníku vytlačí několik kapek vody nebo z kousku vermikulitu ukápne kapka vody.

Zcela jinak je nutné zacházet s vajíčky s pružnou blánou, která snášejí všichni ostatní plazi. Hygiena rukou pro manipulaci s nimi je ještě důležitější. Je možné několik způsobů jejich uložení do inkubačního substrátu. Vejce s měkkou povrchovou blánou potřebují kolem sebe vysokou vlhkost vzduchu. Využívá se proto částečné až úplné zasypání vlhkým substrátem, kombinace spodního a rozdílného vrchního substrátu nebo položení do jamky na substrát jako u vajec s tvrdou skořápkou v kombinaci s velmi vlhkým vzduchem. Zasypání do substrátu se dělá z poloviny až 80 % průměru, takže ze substrátu vyčnívá polovina vejce nebo pro kontrolu jen jeho úzký proužek zaobleného vrchu. Oba tyto způsoby umožňují během inkubace kontrolovat stav vajíček. Při přenosu zahrabaných vajíček ze snůškového místa v teráriu do inkubační nádobky je možné vejce opět zcela zahrabat, což se dělá tak, že se vytvoří základní vrstva substrátu, na ni se vajíčka jednotlivě nebo v soudržné drúze vajíček opatrně přenesou a teprve potom se zasypou další vrstvou substrátu do té míry, aby výška substrátu nad vejci dosahovala asi dvojnásobku jejich průměru, případně až na přirozenou výšku, do níž byla samicí zahrabána. Mláďata se potom musí z vajec prodírat substrátem vzhůru stejně jako v přírodě. Způsob kombinace dvou substrátů umožňuje udržovat vejce ve vysoké vlhkosti okolního vzduchu, ale zároveň umožňuje inspekci vajec během inkubace. Prakticky se to provádí tak, že se vytvoří základní vrstva jednoho substrátu (rašeliník, vermikulit aj.), v něm se vytvoří mělké jamky na uložení vajec a vejce se na něj umístí. Potom se překryjí soudržným polštářkem rašeliníku o síle 2 - 4 cm, který na vejcích přímo leží. Je měkký a lehoučký. Během inkubace se vejce kontrolují nadzdvižením tohoto polštářku, přičemž

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Vejce agamy *Hydrosaurus amboinensis* asi 80. den inkubace, substrátem je vermikulit.

můžeme kontrolovat téměř celý jejich povrch. Osobně jsem tento způsob dlouhodobě preferoval. Třetí způsob, tedy uložení vajec na povrch substrátu do obvyklých mělkých jamek za působení silně vlhkého okolního vzduchu musí umožňovat konstrukce inkubátoru. Doma zkonstruované i profesionální inkubátory musí při této metodě umožňovat udržování hladiny vody pod úrovní uložení nádobek s vejci, která se odpařuje a zvlhčuje vzduch v inkubátoru.

Při přenášení vajec z místa snůšky v teráriu do inkubační nádobky je třeba dodržet polohu vajec, v jaké samice snůšku zanechala. Důvodem k dodržení této zásady je vlastnost vnitřní organizace plazích vajec. Vejce plazů jsou telolecitální, tedy mají žloutek rozptýlený v celé hmotě vajíčka na rozdíl od ptáků, kteří mají vejce centrolecitální, která mají žloutek v centru od bílku oddělený blánou. Ve vejcích plazů se po snesení a uklidnění polohy žloutková hmota shromažďuje v spodní části, kam klesne i zárodek v různém stupni zárodečného vývoje. Teprve později vytvořený žloutkový váček uzavře žloutek do blány. Pohybováním vejcem kolem podélné i příčné osy a uložení ve větším úhlu vůči původní snůškové poloze vede k přesunům žloutku, přičemž zárodku hrozí možnost narušení jeho přirozeného vývoje (Zych, 2006). Někteří zahraniční autoři uvádějí v důsledku otáčení snesených vajec jejich sníženou líhnivost. Na druhé straně hadi obtáčející vejce

Ke konci inkubace se mláďata krajty *Morelia viridis* ve vejcích pohybují a vejce se mohou kutálet, proto byly vytvořeny kolem nich ohrádky; substrátem je molitan.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

svým tělem, především krajty i jiné skupiny hadů, s nimi po prvotním snesení při každém pohybu zpočátku i později intenzivně otáčejí, aniž by to mělo následky pro budoucí líhnivost mláďat. V každém případě je lepší označit si horní stranu každého vejce s tvrdou skořápkou měkkou tužkou navrchu datem a číslem a podle tohoto zápisu se při jeho uložení řídit. U vajec s pružnou povrchovou blánou je možné označit vrch vejce ve snůškové poloze práškem z tuhy a tím se řídit při jeho umístění v inkubační nádobce.

Vejce se po uložení do inkubační nádobky a jejím vložení do inkubátoru nebo terária ponechávají v naprostém klidu, navíc je vhodné uložit je ve tmě, minimálně ve stínu. Kontrola hodnot teploměru a vlhkoměru, jakož i vnějšího vzhledu vajec, pokud jsou skleněnými dvířky inkubátoru vidět, se provádějí denně. Pokud nejsou vejce vidět, provádí se kontrola asi jednou týdně a jen velmi krátce, aby se mikroklima v inkubátoru rychle vyrovnalo. Přitom je možné i rosením zvýšit vlhkost substrátu pod vejci, přičemž stříkání na vejce se vyvarujeme. V době předpokládaného líhnutí mláďat je třeba kontrolu nádobek s vejci alespoň z vnějšku provádět denně. Některé skupiny a druhy ještěrů mají v přírodě velmi dlouhou inkubační dobu, až 6 měsíců i více. Z nich snůšky některých druhů pro zdárné líhnutí mláďat potřebují projít obdobím sucha, chladu a naopak vlhka a tepla. V každém případě si musí každý chovatel začínající inkubaci vajec dobře prostudovat odbornou literaturu a internet, aby načerpal potřebné znalosti. Převážná většina druhů je naštěstí svými požadavky na průběh inkubace zcela normální, podmínky není třeba během inkubace měnit.

Snůškové nádoby, přenesené z terária do inkubátoru, většinou neumožňují kontrolu vývoje vajíček, proto je lepší i z těchto nádob vejce do inkubační nádobky přenést. Vejce zcela zahrabaná do substrátu se během inkubace nekontrolují, chovatel musí věřit v schopnost vajec a mláďat se s těmito podmínkami zdárně vyrovnat.

Literatura:

Zych, J. (2006): Želvy v přírodě a v péči člověka. - Nakladatelství Brázda, Praha, 201 s.

Je vidět čerstvě vylíhlé mládě gekončíka *Coleonyx variegatus* a vedle v konečné fázi vyvíjející se vejce gekončíka Eublepharis macularius.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Historie teraristiky a herpetologie v České republice – část 6.

Z historie Subkomise pro teraristku ÚOK AT ČSCH – část 2.

První cesta na zasedání DGHT 1988 (2)

Museum Senckenberg, Frankfurt am Main.

Text a foto: Ivan Vergner

Po noční cestě do Hannoveru jsem druhý den vyhledal „Hannoverský veslařský klub zal. 1880“ (Hannoverscher Ruderclub von 1880), kde se konala prezentace. Kolem 16:30 se konečně do klubu dostavili představitelé DGHT. Uvítal mě první zástupce předsedy DGHT Dr. Hans Georg Horn, který omluvil předsedu, jímž byl již tehdy Dr. Wolfgang Böhme, z důvodu onemocnění. Jinak se mě po všech stránkách ujal tehdejší druhý zástupce předsedy DGHT, Dipl.-Ing. Ingo Pauler, který byl na zasedání se svou relativně velmi mladě vyhlížející manželkou Waltraud. Ještě ten večer mě spolu s francouzskými hosty zasedání pozval na večeři v té restauraci (konečně jsem se po dvou dnech pořádně najedl) a po zajímavém německo-francouzském večeru (pan Ingo Pauler mluvil výborně francouzsky) nás všechny odvezl svým mercedesem do hotelu Körner v centru města, kde jsme byli jako zahraniční hosté ubytováni. Spal jsem sám v krásném jednolůžkovém pokoji vedle manželů Paulerových a dalších vážených členů DGHT, také zmíněných čtyř Francouzů – byli to: nejstarší Prof. Dr. Maxime Lamotte (1920–2007), mladší Dr. Jean Lescure , Dr. Claude J. Grenot (1937-2011) a nejmladší Dr. Robert Guyétant. Měli jsme v rámci ubytování hrazené snídaně, což jsem, již značně vyhladovělý, velmi uvítal. Jak se záhy ukázalo, bez pana Paulera byli Francouzi úplně ztraceni, neuměli ani slovo německy. Byli proto úplně nadšeni, že také já umím, kromě němčiny, obstojně francouzsky a mohou přese mě komunikovat s organizátory a porozumět pokynům. Zde jsem naplno osvědčil svoji kdysi na kurzu francouzštiny nacvičovanou znalost překladu z němčiny do francouzštiny a naopak. Bylo přímo dojemné, jak mě ti čtyři Francouzi neustále viseli na rtech, když někde v hale nebo venku vyvolával nějaký organizátor pokyny, kam jedeme, či kdy a kde se sejdeme apod. Není to snadné sledovat jeden cizí jazyk a zároveň mluvit v jiném cizím jazyce, ale časem jsem i v tom nabyl určité zručnosti. Po dvou dnech v německém prostředí jsem již jako dříve při mluvení začal myslet německy, mluvil jsem naprosto automaticky, aniž

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

bych nad tím moc přemýšlel. Na francouzštinu jsem se však musel vždy plně soustředit. Byl jsem tam z asi 160 účastníků jediný Slovan mezi samými Germány a několika Galy.

Program zasedání, především přednášky, se konaly v aule Vysoké školy veterinární. Moje přednáška byla plánovaná jako úplně poslední, v neděli v poledne, před závěrem celého zasedání. Pan Pauler mě a Francouze vozil všude svým mercedesem, kam bylo potřeba, také vždy mezi hotelem a místem zasedání. Těšil jsem se ovšem nejvíc na setkání s pátým Francouzem na zasedání, jímž byl Prof. Dr. Gilbert Matz z Angers, jinak kdysi vynikající terarista a autor nezapomenutelných článků o hroznýšovitých hadech a felsumách ve francouzském časopise Aquarama v 70. letech . Ten přijel zcela nezávisle na zmíněné čtveřici pařížských herpetologů. Sešel jsem se s ním hned právě ve čtvrtek dopoledne u jeho posteru jako jediný zájemce o jeho práci. Gilbert Matz, tehdy již asi padesátiletý, mluvil také celkem dobře německy, tak jsme si velmi pěkně popovídali a navázali přátelství, trvající dodnes. Bohužel na zasedání DGHT se nezdržoval a hned toho dne zase odjížděl domů. Ve čtvrtek ráno mě také pan Pauler dovedl k pokladníkovi DGHT, který mě vyplatil 300 DEM honoráře a kapesného – období nouze bylo definitivně zažehnáno! Seznámil mě s dalšími významnými členy DGHT a hosty zasedání. Jinak jsem se soustředěním sledoval přednášky, jejichž téma mě zajímalo. Velmi se mně líbily přednášky promítané simultánně dvěma automatickými promítačkami, takže na širokoúhlém plátně byly jednotlivé obrázky nebo dvojice tematicky souvisejících obrázků. Říkal jsem si, že to do budoucna připravím také.

Ve čtvrtek v poledne mě pan Pauler s paní Waltraud pozvali na oběd do italské restaurace Fracati. Oběda se zúčastnil jeden z Francouzů, Prof. Lamotte, dále Dr. H. G. Horn a vedle mě seděla tehdy ještě velmi mladá slečna Dr. Maren Gaulke, po letech dnes světově uznávaná specialistka na herpetofaunu Filipín. Byl jsem na rozpacích, co si objednat, v italských jídlech se dodnes nevyznám. Řekl jsem, že si dám totéž, co slečna Maren, což byly makaróny silné jak prst s nějakou zeleninou, omáčkou a masem, vše posypané sýrem. Bylo to vcelku chutné. Zmíněný Dr. H. G. Horn si dal obrovský biftek na leštěném žulovém kameni, ostatní pizzu. Já jsem tehdy ani pizzu ještě vůbec neznal. Po skončení odpoledního programu (byl zkrácený, protože přednášející z NDR, Dr. Dieter Schmidt a Dipl.-Biol. Fritz Jürgen Obst, se na zasedání nedostavili) mě manželé Paulerovi a jednoho dalšího Francouze pozvali na večeři do čínské restaurace Zum chinesischen Drache (= U Čínského draka). Aby si Ingo Pauler mohl dát pivo, objednal pro společnou cestu taxi. Byli jsme v té čínské restauraci úplně sami, jediní hosté. Opět jsem nechal na hostiteli výběr jídla a byly to skutečně pozoruhodnosti. Jako předkrm jsme dostali na talířku cosi, co vypadalo jako hladká umělohmotná krabička na mýdlo. Byl to tuhý jedlý škrobový obal, a uvnitř byla na nudličky nakrájená pečená kachna, smíšená s čímsi v jednolitou kašovitou hmotu. Potom následoval hlavní chod, v němž dominovaly bambusové výhonky vařené jako chřest a polité jakousi temně hnědou aromatickou omáčkou, k tomu kousky snad kuřecího masa, k tomu kousky černého vejce a jiné čínské speciality. Na zákusek si nevzpomínám, ale bylo to celé chutné a pro mě nanejvýš pozoruhodné. Za tu večeři pro 4 osoby platil pan Pauler 350 DEM, tedy úplně astronomickou částku (v přepočtu asi 1 500 Kčs na osobu). Dával však po celou dobu mého pobytu na zasedání najevo, že peníze v jeho životě nehrají žádný problém. Když jsem se ho ptal, kdo se mu stará o zvířata v době nepřítomnosti v doprovodu paní, říkal, že mají posluhovačku. Vraceli jsme se na 20. hodinu do přednáškového sálu, neboť měl večerní slavnostní přednášku Harald Meier, o východním Madagaskaru. Ještě po té zajímavé večerní přednášce mě vzal pan Pauler i s francouzskými hosty do nějaké blízké hospody u hotelu Körner (šli jsme tam pěšky), kde již byli někteří další účastníci zasedání. Jen jsem zaznamenal, že pivo tam stálo 5 DEM (75 Kč; v směnném kurzu, za který jsem tam měnil marky: 100 Kčs!), vypil jsem asi dvě piva a o jejich zaplacení se přel pan Pauler s okolo sedícími Němci. Jinak Němci, jakmile vypili pár piv, řvali jako tuři, také se dali do zpěvu, dupali a tloukli v rytmu půllitry do stolu. Já jsem byl vecpaný mezi specialistu želvaře, který se jmenuje Hans Dieter Philippen (jsme od té

doby přátelé), a nejmladšího Francouze Dr. Roberta Guyétanta, s kterým jsem také musel čas od času v té vřavě prohodit pár slov francouzsky. Hlava mně už hučela, šli jsme spát kolem půlnoci.

V pátek 23. 9. byl pouze dopolední přednáškový program, odpoledne byly autobusové exkurze. Po obědě s manželi Paulerovými v běžné německé restauraci jsme jeli autobusem do ptačí zoo Vogelpark Valsrode. Byla to zoo vystavující pouze ptáky celého světa. Bohužel během naší návštěvy v ptačí zoo přecházela studená fronta (jako téměř vždy v pátek odpoledne!), a tak se do té doby slunečné počasí později odpoledne rychle změnilo v silný liják, hodně času jsme strávili ukrytí v pavilonech. Silně se setmělo, ptáci se poschovávali. Záhy potom jsme jeli zpět k přednáškové aule. Od 20 hodin zde byla slavnostní přednáška Dr. H. G. Horna o Austrálii. Jako všichni účastníci jsem obdržel volnou vstupenku do zoo Hannover, kterou jsem využil v sobotu 24. 9. odpoledne, kdy bylo jen uzavřené zasedání pro členy DGHT. Zoo v Hannoveru byla tehdy jednoduchá, téměř bez pavilonů, nejzajímavějšími chovanci byli vzácní západoafričtí paviáni (*Papio papio*). S její prohlídkou jsem byl hotov velmi rychle. O můj poster o rozmnožování hroznýšovitých hadů projevilo zájem několik účastníků a mj. šéfredaktor časopisu Herpetofauna. V sobotu kolem poledne jsem měl čas, tak jsem navštívil stánky časopisů Herpetofauna a Sauria, které byly v jedné oddělené místnosti nedaleko přednáškového sálu. Když jsem se představil a navrhl výměnu časopisů za naše Akvárium terárium, zástupci obou časopisů (Herpetofauna: pan Hans Peter Fuchs, Weinstadt; Sauria: bratři Wolfgang a Peter Grossmannovi, West-Berlin) byli velmi vstřícní, s výměnou souhlasili a navíc mě obdarovali všemi staršími čísly časopisů, která tam měli, úplně bezplatně. Tak jsem vezl domů objemné hromádky časopisů Herpetofauna a Sauria. Podobně jsem uspěl při jednání s pány Paulerem a Hornem o výměně členských tiskovin DGHT včetně časopisu Salamandra za naše Akvárium terárium. Souhlasili a slíbili, že budou zasílat tyto časopisy nejen mně, ale i dalším dvěma osobnostem české teraristiky. Navrhl jsem jim tehdy předsedy organizací teraristů, Ludvíka Noska, a herpetologů, Petra Rotha, a předal jsem jim proto jejich kontaktní adresy. Také mně přislíbili opět pozvání k přednášce na příští jubilejní 25. zasedání DGHT ve Frankfurtu nad Mohanem 1989. V tu sobotu 24. 9. večer jsme všichni jeli, já s Paulerovými opět taxíkem, do již známého veslařského klubu, kde se konal společenský večer. Seděl jsem s Paulerovými, resp. s paní Waltraud, neboť pan Pauler neustále někde pobíhal. Seznámil jsem se tam s dalšími významnými členy DGHT. K stolu k nám si postupně sedli Meierovi (pan Harald Meier s paní) a Zimmermannovi (Dr. Helmut Zimmermann s paní a tehdy ještě úplně mladičkou dcerkou Elke), s nimiž jsem se tak velmi dobře seznámil. Nikdo na tom večeru zdaleka nepil přes míru, spíše se odbýval v klidném společenském tónu. Časem muži od stolu také zmizeli bavit se jinde a já zůstal sám s těmi ženami významných teraristů sám. Vyprávěly mně o svých začátcích, o setkáních s legendárním Dr. Robertem Mertensem, také vzpomínaly na dávnou přednášku Prof. Zdeňka Vogla a vyjadřovaly se o něm s úctou, což mě velmi potěšilo. Paní Meierová mně vyprávěla o mnohých cestách s manželem na Madagaskar.

Když jsem v neděli před polednem 25. 9. konečně nastoupil k přednáškovému pultu, ukázal mně přítomný technik způsob ovládání ručních ovladačů promítaček. Vzhledem k tomu, že jsem ovládal sled snímků sám, vše proběhlo v pořádku a také závěrečnou diskusi jsem zvládl bezchybně. Odjížděl jsem po ukončení zasedání s Paulerovými zpět do hotelu a potom hned na nádraží a zpět do Prahy.

Literatura:

Vergner, I. (1989): Zpráva z cesty na Výroční zasedání Deutsche Gesellschaft für Herpetologie und Terrarienkunde (DGHT) v Hannoveru, NSR, 1988. - Informační zpravodaj AT, Praha, 1989 (1): 17 - 28.

1 ČAZV = Česká akademie zemědělských věd.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Palmengarten, Frankfurt am Main.

Vchod do veterinární university Hannover.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Léčba zranění u želvy pomocí medu

Text a foto: Aleš Kerner

22.2.2015 jsem byl po dlouhé době na schůzce KCHŽ (klubu chovatelů želv). Jednou z prvních prezentací byla přednáška MVDr. Romana Vodičky ze Zoo Praha, která měla název „Hojení ran u želv pomocí vakua“, ve kterém byly použity pro želvaře velice drastické fotografie a dokumentace průběhu léčení želv s velice vážnými poraněními krunýřů. Metoda popisovala zavakuování pomocí celkem drahého příslušenství a to, jak se to dá v našich podmínkách udělat v podstatě na koleně a za „hubičku“. V této přednášce mě zaujala informace, že k léčbě hnisajících a mokvajících ran je používán lékařský med. Při použití této metody jsem velice zbystřil, protože jsem to opravdu nikdy neslyšel ani v souvislosti s lidskou léčbou, a zpočátku mi tato metoda přišla přinejmenším zvláštní. Velice jsem se však mýlil…

Letos jsem zařadil do chovu devítiletou samici *Testudo graeca*. Netrvalo dlouho a zdálo se mi, že samice přestala vylézat z boudy, takže jsem ji prohlédl a příčina byla jasná. Objevil jsem ji na noze hnisající ránu. Želvy kontroluji pravidelně v cca týdenních intervalech, takže zanícení muselo proběhnout celkem rychle. Na noze se jí udělal hluboký hnisající píštěl. Bohužel nebylo poznat, zda to bylo pokousáním od samce, nebo zda si do nožky něco vrazila. Takže následoval převoz z výběhu domů a do bedny na noviny. Přemýšlel jsem, co s tím, kvalitní plazí veterinář daleko… Takže jsem ránu alespoň pečlivě vyčistil Betadinem. Vzpomněl jsem si ale na únorovou přednášku, sedl ke strýčku Googlovi a hledal. A divil jsem se, jak je léčba medem známá. Mám kamaráda včelaře, takže jsem mu hned volal. Ten se mi smál, že objevuji Ameriku, což mě v podstatě i potěšilo.

A cože nám na to léčení medem říká Google? Med je vynikající přírodní antibiotikum. Má antiseptický účinek a funguje i v případě chronických ran infikovaných multirezistentními bakteriemi. Používá se k vlhkému hojení ran.

Takže jsem prostě a jednoduše želvě namazal nohu medem a prvních pár dní přelepoval náplastí s medvídky - když už je to zvíře, tak i zvířecí náplast. Převaz jsem prováděl 2x denně, ráno a večer. První dny bylo vidět, jak med vytahuje z rány hnis, který zůstával na polštářku náplasti. Za několik dní již nebylo třeba ránu lepit, jen jsem stále pokračoval v mazání medem.

Po měsíci je želva již venku, sice jen v balkonovém výběhu, pod dohledem, ale nemusí být doma v bedně. Rána se jí krásně zatáhla, kůže dorůstá. Za dalších 14 dní bude vypuštěna zpět do výběhu.

23.5.2015 – hnisající, hluboká rána

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

7.6.2015 – léčba po 14 dnech

13.6.2015 – léčba po třech týdnech

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

20.6.2015 – léčba po čtyřech týdnech

27.6.2015 – léčba po pěti týdnech

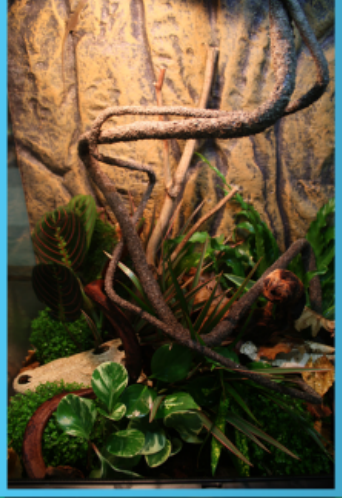

VÝSTAVA EXOTIKA

LYSÁ NAD LABEM 2015

28.10. - 1.11.2015

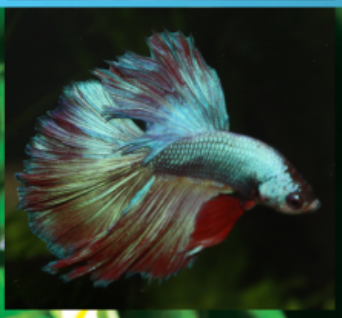

Tetra

EXO TERRA

TERA magazín

TERRAQUA nature in every home

zoopark zájezd blíž přírodě

Exo-Terra, Tetra, Terraqua, TERAmagazín, Zoopark Zájezd.

Přijďte, bude na co koukat.

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Exkurse Krupinská planina a Poiplie

Ještěrka zelená - *Lacerta viridis*

Text a foto: Jaroslav Forejt

Letošní rok jsem měl v plánu navštívit Slovensko a prohlédnout zde lokality výskytu krátkonožek evropských *Ablepharus kitaibelii* (Kováčovské kopce a Plášťovce) bohužel můj plán nevyvolal tolik nadšení u mých krajanů z Chomutova. Proto jsem se rozhodl jet sám vlakem a autobusem. Shodou okolností TSP uspořádala v roce 2015 exkursi se zaměřením na stejnou oblast a dokonce ještě více. Proto se stalo mou volbou cestovat s „teraspolem“.

Ve středu 29. 4. 2015 jsem vyrazil v odpoledních hodinách žlutým autobusem do Prahy, kde jsem ještě 2 hodiny čekal na místě odjezdu na příjezd Neoplánu, který nám dělal dobrou službu po celou dobu pobytu na Slovensko-maďarském pohraničí. Ve 22:00 už jsem seděl pohodlně v autobusu a těšil na ranní probuzení na Slovensku. Bohužel jako každý rok jsem cestu probděl, jelikož nedočkavost vždy ničí mou únavu. Na Slovensku jsme byli o dvě hodiny dříve, než byl plánovaný příjezd, a tak jsme strávili tento čas na čerpací stanici, kde jsem si alespoň trochu schrupnul. Nad ránem nás probudil vedoucí zájezdu Robert Csekés, který nám představil první zastávku a celkový plán cesty. První zastávkou bylo těsně před rozbřeskem vodní dílo Gabčíkovo, ačkoliv se zdá z herpetologického hlediska zcela nepochopitelné koukat na zdymadla a hráze tohoto vodního díla, význam této zastávky je při pohledu na člověkem upravenou „přírodu“ zcela zřejmý. Když přijedete do přírodního ráje, kde Dunaj stále teče v původním korytu, a vidíte rozmanitost a četnost výskytu plazů v této oblasti, je vám jasné, proč bylo Gabčíkovo zařazeno jako jeden z cílů cesty.

Z Gabčíkova jsme pokračovali do Komárna. Zde jsme viděli bránu starobylé pevnosti, která byla uzavřena. Ačkoliv padalo několik plánů, jak bránu zdolat, nakonec odjíždíme bez pocitu, že budeme dalšími, kdo pevnost násilným způsobem dobil. V poledne jsme již na maďarské straně Dunaje v Esztergomu, kde je možné pozorovat všude přítomné ještěrky zední *Podarcis muralis*.

V odpoledních hodinách přijíždíme do Somoše, kde čekáme na ubytování v místní organizaci Ipelská únia Rybárik, která se stará o zachování přírodního rázu okolní, dosud nepřetvořené krajiny. Čekání si

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

zkracujeme pozorováním plazů přímo v místě ubytování. Je zde hojný výskyt ještěrek zelených *Lacerta viridis* a užovek stromových *Zamenis longissimus*. Po ubytování následovala první večeře a seznámení s členy výpravy. Naše skupina z chaty pokračovala seznamovacím večerním průzkumem okolí. Nalezli jsme pouze několik ještěrek zelených, ze kterých jsem měl obrovskou radost, jelikož jsem si mohl změřit ulovené jedince a změřit teplotu v místě výskytu. Doplnil jsem si tak svou databázi o další údaje. Večer jsme pokračovali hráním kostek a popíjením pivka a jiných alkoholem obohacených tekutin.

Ráno vstáváme na snídani a po snídani vyrážíme dle Robertova harmonogramu do Plášťovců na lokalitu krátkonožek objevenou českými turisty. Po průchodu vesnicí se ocitáme na samém konci civilizace v úpatí kopců, slibující nalezení vytoužených krátkonožek. U jedné z posledních zahrad nalezl v kompostu Honza první užovku hladkou *Coronella austriaca*. Po focení a měření jsem se díky touze po krátkonožkách od naší skupiny oddělil a jal se samostatného průzkumu lokality. Cestou na kopec jsem pozoroval velmi hojný výskyt ještěrek zelených, které se zdržovaly v blízkosti velkých kamenů, aby se v případě vyrušení ihned schovaly pod kámen. Byl zde hojný výskyt samců a mláďat. Pod jedním z kamenů jsem nalezl i prázdné obaly od vylíhlých mláďat. Stále jsem ale nenacházel krátkonožky. Na vrchu kopce jsem pochopil proč, pátral jsem na špatném místě. Těsně na vrcholu se biotop změnil v dubový les, s výskytem mnoha mýtin s nízko vzrostlým náletovým porostem. V takto proměněném biotopu jsem nalezl specialistu a mého guru Roberta, který během dotazu, zda již nějakou krátkonožku viděl, okamžitě skáče do listí a „vynořuje“ se s krátkonožkou v ruce. Spolu s ním a Pavlem a jeho synem Ondrou se procházíme lokalitou. Po chvíli si zvykám na specifický pohyb, který člověk vidí při pohybu krátkonožky v listí. Bohužel toto bylo obvykle jediné, co jsem zahlédl. K tomu, aby člověk krátkonožku chytil, je třeba rychlost a určitá praxe. V tomto Robert vyniká. Díky němu jsem ale pochopil a poznal způsob výskytu a života těchto malých tvorů. Výskyt je velice lokální, ale opravdu četný. Jak říká Robert: „není jich tam milion, ale statisíce určitě“. Výskyt krátkonožek na této lokalitě se kříží s výskytem ještěrek zelených. Cestou k autobusu si s Robertem ještě prohlížíme několik krásných jedinců ještěrek zelených na kamenné zídce u starých vinných sklepů.

Na cestě do kempu ještě zastavujeme na ne zcela přírodní lokalitě, jíž je smetiště. Ačkoli se nejedná o lahodný pohled, na ploše několika desítek metrů čtverečních výprava nalézá slepýše východní *Anguis colchicus*, užovku obojkovou *Natrix natrix*, užovku stromovou a užovku hladkou. Na okraji lesa pak s Honzou a Pavlem nacházíme mládě užovky stromové. Pomalu začíná pršet, tak se vracíme zpět k Neoplánu.

K večeři je dnes podáván maďarský guláš, který s

Mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*)

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

pivem chutná skvěle. Po večeři začíná ochutnávka vín, které se naše pivařská chata nezúčastňuje. Místo toho vyrážíme na průzkum blízkého okolí. Celkem frekventovaná silnice, spojující vesnice v okolí kempu, se stává hřbitovem pro neuvěřitelné množství zejména mladých užovek. Na každých 5 - 10 metrech nacházíme rozjeté jedince, některé jen pár minut po smrti.

Ráno se probouzíme do deštivého počasí. Ačkoliv Robert slibuje, že kolem poledne se počasí umoudří, nevypadá to tak. Zkušeně mění plán cesty a po přednášce o Středním Poiplí a činnosti zdejší organizace vyrážíme na maďarskou lokalitu mloků skvrnitých *Salamandra salamandra*. Na zhruba 2 km stezce jich nacházíme hned několik a to i včetně oranžové varianty. Po příchodu k autobusu to již s počasím vypadá lépe, jelikož déšť ustává. Odpoledne zastavujeme na prohlídku rozsáhlé louky, která je zde ponechána přírodnímu působení bez lidského zásahu již několik desetiletí. Bohužel herpetologicky je toto místo velmi chudé. Z tohoto hlediska byla mnohem zajímavější lokalita výskytu želv baheních *Emys orbicularis* a jejich hnízdiště. Želvy k vidění nebyly, ale jejich rozhrabaná hnízda ano, a tak jsme mohli vidět i zbytky skořápek od vylíhlých mláďat. Povinně se všichni fotíme u fotopasti, která výborně reaguje na pohyb jak místní zvěře, tak členů „teraspolu“. Po louce se prohání krásné ještěrky obecné (*Lacerta agilis*). Večer se již celkem znaveni vracíme do kempu, kde si užíváme poslední večer.

Ráno nás budí nepříjemný pocit z odjezdu k domovům. Přesto nám Robert ještě přichystal krátkou procházku do blízké lokality krátkonožek. Po cestě Robert vytahuje z úkrytu dalšího polovičního blavora v podobě půlmetrového slepýše východního. Je to až neuvěřitelné, ale kam Robert vleze, vždy je zde nějaký ocásek. Bohužel v případě krátkonožek tomu dnes tak nebylo, ale na vině bylo počasí. Slunce se nerozhodlo vylézt a krásná lokalita byla bez života. Potěšení nám ale Robert umožnil prohlídkou dalšího smetiště s užovkou stromovou, slepýšem východním a ještěrkou zelenou. Takže radost před odjezdem byla. Tímto se již ale loučíme s místní přírodou a vyrážíme na cestu do Prahy. Cestou se výprava zastavuje vykoupat v Thermálparku Dunajská Streda. Já, Honza a Pavel raději volíme cestu do centra a posezení ve stylové hospůdce a pochutnání si na výborném obědě. Ve 21 hodin již vyprazdňujeme Neoplán a každý se rozutíká do svých domovů. Mě čekala ještě 2 hodinová cesta vlakem do Chomutova.

Tímto článkem bych rád poděkoval Robertu Csekésovi za perfektní vedení celé exkurse a za odhalení života krátkonožek, což byl můj hlavní cíl cesty. Dále pak Petrovi Kodymovi, celé TSP za uspořádání exkurse a samozřejmě všem členům výletu, se kterými jsem se mohl seznámit a strávit s nimi krásné chvíle na Slovensku a v Maďarsku.

Krátkonožka evropská - *Ablepharus kitaibelli*

Akce - srpen, září

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

ZOO trhy Plzeň

Prodej, nákup a výměna terarijních zvířat, exotické rostliny, krmiva, chovatelské potřeby, literatura
8. srpna 2015, KD Peklo, Pobřežní 10, Plzeň
9:00 – 12:00
www.zootrhy.wz.cz

Fauna trhy Sobotka

Exotické ptactvo, ještěrky, rybičky, hadi, šneci, živé krmení, terária, pomůcky
9. srpna 2015, Sokolovna Sobotka mezi Mladou Boleslaví a Jičínem,
Tyršova 427
8:30 – 10:30
www.faunatrhysobotka.cz

TERA-AQUA-FLORA Jihlava

Terarijní trhy (terarijní zvířata, živé krmení, chovatelské potřeby)
29. srpna 2015, Dělnický dům, Žižkova 15, Jihlava
Vstup pro prodejce 8:00 – 13:00, pro návštěvníky 9:00 – 12:00
www.tera-aqua-flora.cz

Terrabazar – Výstavní a prodejní teraristická burza v Praze

Terarijní zvířata: želvy, hadi, ještěři, pavouci, krmiva (suchá, živá: cvrčci, larvy, myšata), vitamínové doplňky, literatura, vybavení terárií
29. srpna 2015, Konferenční centrum City, Na Strži 65/1702, Praha 4
9:00 – 12:00
www.terrabazar.cz

Fauna trhy Brno

Prodej terarijních zvířat, živé krmení, odborná literatura, chovatelské potřeby
30. srpna 2015, Výstaviště 405/1, Brno – Pisárky
Vstup pro prodejce 8:00 – 12:00, pro návštěvníky 9:00 – 12:00
http://faunahobbybrno.webnode.cz/

Tera České Budějovice

Terarijní a akvarijní burza
30. srpna 2015, Spolkový a kulturní dům Slavie
Vstup pro prodejce 8:00 – 13:00, pro návštěvníky 9:00 – 12:00
www.teracb.cz

Živá exotika Praha

Prodej a výměna exotických zvířat, živé krmení, bezplatné veterinární poradenství
5. září 2015, pavilony „E“, Výstaviště Praha – Holešovice
Vstup pro prodejce 8:00 -15:00, pro návštěvníky 10:00 – 14:00
www.zivaexotika.cz

Fauna trhy Sobotka

Exotické ptactvo, ještěrky, rybičky, hadi, šneci, živé krmení, terária, pomůcky
13. září 2015, Sokolovna Sobotka mezi Mladou Boleslaví a Jičínem,
Tyršova 427
8:30 – 10:30
www.faunatrhysobotka.cz

Fauna trhy Liberec

Prodej, výstava a nákup terarijních zvířat, krmný hmyz, hlodavci, literatura, bezplatné veterinární poradenství
19. září 2015, centrum Babylon
pro prodejce 9:00 – 12:00, pro návštěvníky 10:00 – 12:00
www.faunatrhyliberec.wz.cz

TERA-AQUA-FLORA Jihlava

Terarijní trhy (terarijní zvířata, živé krmení, chovatelské potřeby)
26. září prodejce 8:00 – 13:00, pro návštěvníky 9:00 – 12:00
www.tera-aqua-flora.cz

Terrabazar – Výstavní a prodejní teraristická burza v Praze

Terarijní zvířata: želvy, hadi, ještěři, pavouci, krmiva (suchá, živá: cvrčci, larvy, myšata), vitamínové doplňky, literatura, vybavení terárií
26. září 2015, Konferenční centrum City, Na Strži 65/1702, Praha 4
9:00 – 12:00
www.terrabazar.cz

Fauna trhy Brno

Prodej terarijních zvířat, živé krmení, odborná literatura, chovatelské potřeby
27. září 2015, Výstaviště 405/1, Brno – Pisárky
Vstup pro prodejce 8:00 – 12:00, pro návštěvníky 9:00 – 12:00
http://faunahobbybrno.webnode.cz/

Bezobratlí
Ještěři
Hadi
Obojživelníci
Želvy
Cestopis
Chov
Systematika
Reportáž
Ochrana
Recenze

Akce SK - srpen, září

FAUNA-FEST Žilina

6. září 2015, Mirage Shoping Center, Nám. Andreja Hlinku
9:00 – 13:00
www.fauna-fest-zilina.eu

AkvaTera Bratislava

13. září 2015, DK Ružinov, Ružinovska 28, Bratislava
9:00 – 14:00
www.facebook.com/AkvaTeraBratislava